

Olle Westerlund/Professor
olle.westerlund@umu.se
090-786 6148
0730-250233

UMEÅ UNIVERSITET

Datum
2018-04-06

Folkhögskoleutbildning på gymnasial nivå

- Arbetsmarknadssituation och övergång till eftergymnasiala studier bland deltagare på allmän kurs inom folkhögskoleutbildningen

Olle Westerlund
Handelshögskolan vid Umeå universitet – Nationalekonomi
Umeå universitet
901 87 Umeå
olle.westerlund@umu.se

1 Inledning

Folkhögskolan är en del av vuxenutbildningen i Sverige tillsammans med textarbetsmarknadsutbildning, Komvux och utbildning vid universitet och högskolor. Inom näringslivet sker omfattande utbildning av vuxna, i allmänhet specifik utbildning knuten till företagets verksamhet. Totalt sett är vuxenutbildningen i Sverige omfattande mätt i satsade resurser och i antal deltagare.

Folkhögskolorna ger ett brett utbud av utbildningar, huvudsakligen med en nedre åldersgräns på 18 år. Jämfört med reguljär vuxenutbildning inom Komvux är målen för folkhögskolan bredare. Regeringens sammanfattning lyder: ”Målet är att folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället”.¹ Ekonomiska mål är inte alltid explicit formulerade, men folkhögskoleutbildningens roll för att stärka individens ställning på arbetsmarknaden och motverka arbetslöshet framgår i olika styrdokument.² Uppföljning och utvärdering av utbildningens effekter på individers sysselsättning, arbetsinkomster och högre utbildning är därför relevant. Folkhögskolan finansieras till större delen av statsbidrag som under 2015 uppgick till 1,67 miljarder kronor (av drygt 3 miljarder sammanlagt till Folkbildningsverksamhet). Därutöver erhåller folkhögskolorna i sammanhanget relativt betydande resurser via arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Detta kan relateras till statens kostnader för vuxenutbildning inom Komvux, Särvox och SFI som uppgick till 7,3 miljarder. Eller till totala kostnaderna för utbildning på 336 miljarder (inkluderar även förskolor, universitetsutbildning och universitetsforskning).³

Syftet med denna studie är tredelat. För det första att presentera beskrivande statistik över studerande på Allmän kurs inom folkhögskolan på gymnasial nivå och att beskriva arbetsmarknadssituation och övergång till högre utbildning under en längre uppföljningsperiod. För det andra att jämföra studerande på allmän kurs på gymnasial nivå inom folkhögskolan med studerande inom Komvux på gymnasial nivå när det gäller sysselsättning, arbetsinkomster, övergång till högskolestudier och högskoleexamen. För det

---

¹ Regeringskansliet 2015-11-04 <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/folkbildning/mal-for-folkbildning/>, 2017-10-19

² Text Regeringens proposition 2013/14:172 Allas kunskap – allas bildning

³ Regeringens proposition 2016/17:1 Utgiftsområde 16

tredje att ge beskrivande statistik som belyser eventuella skillnader när det gäller sammansättningen av studerande mellan år 2005 respektive 2016.

Analys och resultat presenteras i tre delar som motsvarar studiens tre syften. I den första delen utgörs undersökningsgruppen av individer som studerade på allmän kurs vid folkhögskolan höstterminen 2005. Här ingår även personer som studerade inom folkhögskolan även under vårterminen eller under föregående år.

I den andra delen utgörs undersökningsgruppen av individer som *påbörjade* studier vid folkhögskolans allmänna kurs på gymnasienivå höstterminen 2005 och som inte studerade inom folkhögskolan eller Komvux *vårterminen* 2005. Jämförelsegruppen består av personer som påbörjade studier på gymnasial nivå vid Komvux nämnda termin och som inte studerade inom Komvux eller folkhögskolan vårterminen 2005. Val av år för påbörjade studier motiveras främst av att tidigare analyser av mer generell/teoretisk vuxenutbildning i Sverige har visat att långa uppföljningsperioder krävs för att ge en rättvis bild av deltagarnas framtida inkomster och arbetsmarknadssituation (Stenberg 2011, Stenberg m.fl. 2011, Stenberg och Westerlund 2014, Stenberg och Westerlund 2016).

I del tre presenteras jämförande deskriptiv statistik över studerande på Allmän kurs höstterminerna 2005 och 2016 för att spegla eventuella förändringar av studerandegruppens sammansättning sedan 2005. Här ges också som jämförelse viss beskrivande statistik över studerande som var nyregistrerade som studerande inom Komvux 2016.

Rapporten är disponerad enligt följande. I avsnitt 2 diskuteras kortfattat utbildning som investering och tre faktorer av stor betydelse för resultat/effekter av utbildning. Avsnitt 3 ger en kort beskrivning av allmän kurs vid folkhögskolan och antalet studerande år 2005-2016. I avsnitt 4 presenteras deskriptiv statistik över samtliga studerande på allmän kurs på gymnasial nivå inom folkhögskolan höstterminen 2005. Beskrivningen motsvarar uppdragets första del och omfattar individegenskaper innan utbildning och årliga observationer av sysselsättning, arbetsinkomster, deltagande i studier på universitets-/högskolenivå samt andel studerande som tagit eftergymnasial examen fram till och med år 2015. Därefter följer i avsnitt 5 jämförelser med studerande vid Komvux där undersökningsgruppen jämförs med ett matchat urval som är jämförbart med avseende på ett antal observerade bakgrundsfaktorer som kan påverka både selektion in till utbildning och utbildningens potentiella effekter på inkomster och andra studerade utfall efter utbildning. Avsnittet motsvarar i huvudsak uppdragets andra del. Avsnitt

6 relaterar till uppdragets tredje del och innehåller en jämförelse av studerande vid folkhögskolans allmänna kurs på gymnasial nivå 2005 och 2016. Sammanfattning och diskussion ge i avsnitt 7.

2. Teoretiska överväganden

Utbildningspolitikens mål är delvis direkt kopplade till ekonomiska mål men även till andra målsättningar som är helt eller delvis frikopplade från ekonomisk avkastning i snäv mening. Exempel på ekonomiska mål är att höja arbetskraftens produktivitet och därigenom förbättra individernas möjligheter till sysselsättning och inkomster. Minskade skillnader i socioekonomisk status mellan olika grupper är delvis ett mål av ekonomisk karaktär, medan ökad allmänbildning och förbättrad demokrati är exempel på önskvärda effekter utöver renodlade ekonomiska utfall. Inom nationalekonomisk teori betraktas samtliga dessa materiella och icke-materiella effekter som positiva utfall ifall de ökar subjektiv nytta/välfärd.

Teoretiskt kan utbildning ses som en produktionsprocess som höjer individernas humankapital (Becker, 1993, Stenberg 2014). Investeringen i humankapitalet kan för individ generera materiella och icke-materiella fördelar under lång tid. Fördelarna kan tillfalla individen direkt, exempelvis i form av högre lön eller mer tillfredställande arbetstid och fritid. Samhället i stort kan gynnas genom förbättrad demokrati eller genom att utbildade personer kan höja arbetskamraters produktivitet. Men utbildning kräver resursuppooffringar som t ex direkta utbildningskostnader (för undervisning, byggnader etc.), förlorad arbetsinkomst, minskad produktion i hushållet, eller förlorad tid till nöjen. Eftersom individens privatekonomiska kostnader för vuxenutbildning (kanske främst utebliven arbetsinkomst och yrkeserfarenhet) ska tjänas in före pensioneringen faller den ekonomiska lönsamheten av utbildning med ålder. Men teknisk utveckling och förändringar i efterfrågan på arbetskraft när det gäller kunskapsnivå och typ av kunskap kan förbättra lönsamheten av utbildning även vid högre åldrar (se tex Comay et al. 1997, Stenberg et al 2016).

Hur effektiv en utbildning är när det gäller att höja humankapitalet beror i huvudsak på tre faktorer. För det första, elevernas förmågor/kapacitet. För det andra, själva produktionsprocessen där lärarnas kapacitet, utbildningsinnehåll och andra förhållanden inom själva utbildningen påverkar utfallet. Den tredje faktorn är omvärldsförhållanden efter utbildning. Utformningen av utbildningspolitik och utvärdering av utbildning måste ta hänsyn till dessa faktorer, i praktiken under ofullständig information.

Utbildningens faktiska effekter på elevernas situation efter utbildning kan i vissa delar kvantifieras i uppföljningar och utvärderingar, t ex arbetsinkomster efter utbildning. Andra

aspekter är i praktiken mycket svåra att mäta och kvantitativ analys blir mindre meningsfull.⁴ Uppföljningen i denna rapport är begränsad till mätbara utfall med hjälp av registerdata. Data är av relativt sett god kvalitet, men ger långt ifrån fullständig information.

Jämförelsen med utbildningen inom Komvux på gymnasial nivå i del 3, kan ses som en partiell ekonomisk utvärdering av Allmän kurs inom folkhögskolan på gymnasial nivå. Utvärdering är partiell därför att enbart vissa kvantifierbara utfall jämförs och därför att jämförelsen är begränsad till ett alternativ – utbildning inom Komvux. Syftet med studien är inte heller att presentera lönsamhetskalkyler, vare sig privatekonomiska, statsfinansiella eller samhällsekonomiska, om än studerade inkomstutfall efter utbildning kan ingå som en del av underlag till sådana beräkningar. För privatekonomiska och samhällsekonomiska kalkyler krävs också analys av kostnader för utbildning.

Resultatet av jämförelse med Komvux ska också tolkas mycket försiktigt eftersom undersökningsgrupp och jämförelsegrupp inte är slumpmässigt utvalda och tillgängliga data ger ofullständig information om individernas förmågor. Till exempel pekar officiell statistik (t ex SCB 2015) på att det finns en förhållandevis stor andel studerande med någon typ av funktionsnedsättning bland folkhögskolans elever. Om funktionsnedsättning har betydelse för val av utbildning och individers arbetsmarknadssituation efter utbildning kan redovisade resultat vara missvisande ifall tillgängliga data inte direkt eller indirekt mäter funktionsnedsättning korrekt. År 2015 var det totalt nio procent av totala antalet kursdeltagare vid folkhögskolan som hade någon form av funktionsnedsättning (SCB 2015).⁵

3 Allmän kurs

Behörighet för att studera på allmän kurs vid folkhögskolan har den som är minst arton år eller fyller arton år under läsåret. Detta är ett villkor för statsbidrag. Utbildningen syftar till att ge allmän behörighet till vidare studier på högskolenivå men undervisning ges såväl på grundläggande nivå som på gymnasienivå beroende på studerandes tidigare utbildning. Samtliga folkhögskolor ger allmän kurs på gymnasienivå, vissa ger kurser på grundskolenivå.

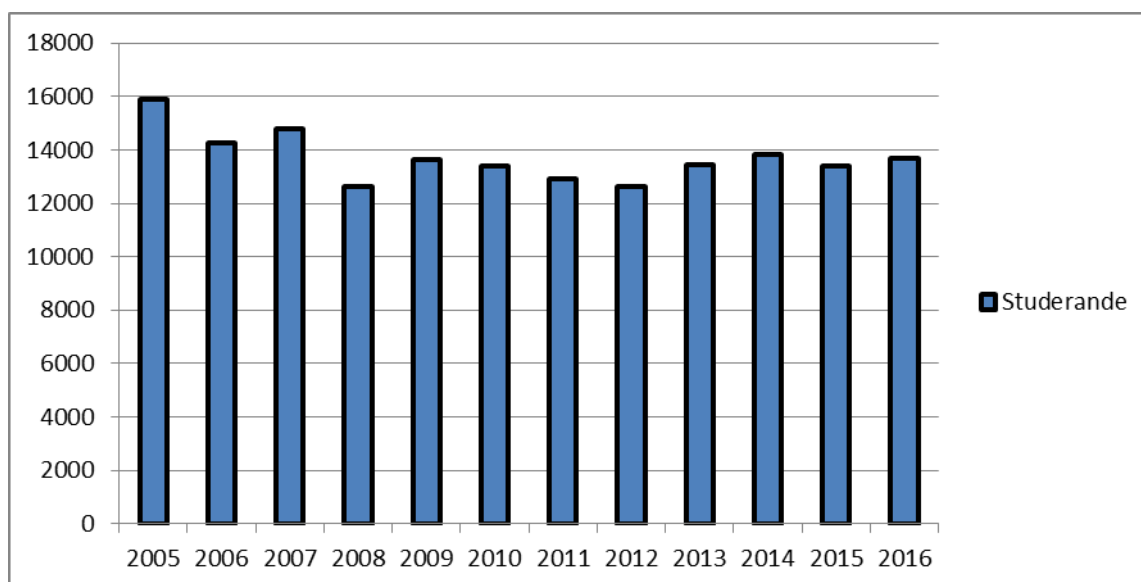
⁴ Se t ex Statskontoret 2014 för uppföljning av andra målsättningar för folkhögskoleutbildning.

⁵ Direkt observation om funktionsnedsättning saknas i dataunderlaget till denna studie eftersom denna information inte medgavs vid SCB:s provning för utlämnande av data. Förekomst av handikappersättning och vissa andra transfereringar som kan indikera funktionsnedsättning finns dock tillgängliga i data. Dessa indikatorer tyder på högre frekvens av funktionsnedsättning för särskild kurs och betydligt lägre frekvens bland studerande vid allmän kurs på gymnasial nivå.

I denna studie ingår enbart personer som studerat kurser på gymnasial nivå med en kurslängd på minst 15 dagar.

Figur 1 visar antalet individer som studerade på folkhögskolans allmänna kurs på gymnasial nivå år 2005-2016.⁶ Här ingår individer (personer) som kan ha studerat en eller flera kurser under ett eller flera år. Efter år 2005 då antalet studerande var 15 902 har det skett en viss minskning till 11 879 studerande år 2016. I dessa siffror ingår även extra platser på allmän kurs på gymnasial nivå. Dessa uppgick till nära hälften av det totala antalet studerande på allmän kurs på gymnasial nivå år 2005 för att åren därefter sjunka till något tusental eller helt upphöra som egen kategori i registret över deltagare i folkhögskoleutbildning.⁷

Figur 1 Antalet studerande på folkhögskolans allmänna kurs på gymnasial nivå, år 2005 – 2016.

Källa: Egna bearbetningar av SCB:s register över studerande i folkhögskolan.

⁶ Alla sifferuppgifter baseras på egna bearbetningar av SCB:s register över deltagare i folkhögskoleutbildning.

⁷ Totalt studerade 45 700 individer vid folkhögskolan år 2005. På gymnasial nivå hade särskild kurs flest deltagare med 14 128 studerande. Motsvarande för år 2016 var totalt 50 966 studerande varav 17 483 individer studerade på särskild kurs gymnasial nivå.

4 Studerande på folkhögskolans allmänna kurs höstterminen 2005

4.1 Data

Denna studie baseras individuuppgifter avseende dels samtliga deltagare i folkhögskoleutbildning 2005-2016, dels studerande inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå motsvarande period. Därutöver ingår årliga longitudinella individdata från SCB:s register över perioden 2000 t o m 2015. För vissa bakgrundsuppgifter finns även information för tidigare år än 2000. Informationen omfattar detaljuppgifter om studietid, kurser, omfattning på kurser etc. Data innehåller också uppgifter om olika individegenskaper som föräldrabakgrund, individernas arbetsmarknadssituation före och efter utbildning, samt årliga uppgifter över olika typer av inkomster och transfereringar. Dessa indikerar bland annat arbetsmarknadspolitiska åtgärder, pension, förtidspension, rehabiliteringsersättningar etc. Vidare innehåller data information om studiedeltagande, högsta uppnådda utbildningsnivå, och uppgifter om skolbetyg från årskurs9. Eftersom jämförelsen av studerande inom folkhögskolan och studerande inom Komvux kräver justering för individegenskaper som kan påverka utbildningsval och arbetsmarknadssituation efter utbildning kan information om individers tidigare skolresultat vara av stort värde. Detta i den mån övrig tillgänglig information, som t ex föräldrars utbildning och förekomst av vissa bidrag/sociala transfereringar, inte fångar upp individers förmåga att tillgodogöra sig utbildning och förmåga att konkurrera på arbetsmarknaden.

4.2 Deskriptiv statistik

I denna studie används i princip två urval. I detta avsnitt inkluderas även elever som studerade vid folkhögskolan även vårterminen 2005, dvs fortsättningsstuderande. I efterföljande avsnitt 5 exkluderas dessa individer och urvalet består enbart av elever som påbörjade studier höstterminen 2005.

Antalet studerande på folkhögskolans allmänna kurs på gymnasial nivå höstterminen 2005 var 5112 (exklusive extra platser).⁸ För ett mindre antal individer saknas viktig information vilket reducerar samplet till 5059. Vidare saknas ett antal observationer gällande enskilda variabler vilket framgår av redovisningen som följer. Tabell 1 redovisar beskrivande statistik för samtliga i urvalet och uppdelat efter kön.

---

⁸ Extra platser har exkluderats här därför att bakgrundsinformation om ett större antal individer saknas.

Tabell 1 Medelvärden och standardavvikelser (inom parentes), studerande på folkhögskolans allmänna kurs, gymnasial nivå, höstterminen 2005.

Variabel	Samtliga	Kvinnor	Män
Ålder	27,48 (14,33)	28,85 (15,44)	25,94 (11,93)
Kvinnor %	63,45	-	-
Gymnasieutbildning %	40,03	39,17	41,54
- därav < 3 år % (enheter)	13,62	14,44	12,15
- därav ≥ 3 år % (enheter)	26,40	24,72	29,38
Postgymnasial utbildning %	8,99	10,45	6,40
- därav < 3 år % (enheter)	5,17	5,76	4,16
Meritvärde Åk9betyg	166,36 (75,17)	173,79 (78,98)	154,67 (67,15)
Född i Sverige	83,16	83,93	81,82
Född i Sverige, föräldrar födda i Sverige	69,90	71,51	67,10
Modern gymnasial utbildning %	49,56	50,43	48,11
Modern postgymnasial utbildning %	30,39	28,27	33,91
Arbetsinkomst 2004 > 0 %	59,94	62,14	56,09
Arbetsinkomst 2004 (SEK)	35 970	37 170	33 873
Arbetslös eller i arbetsmarknads- politiska åtgärder 2004 %	17,85	16,27	20,61
Funktionsnedsättning 2004 %	4,84	4,01	6,27
Förtidspension 2004 %	8,24	7,26	9,95
Kurslängdht05 (dagar)	81,93	81,16	83,26
Folkbokförd i Stockholms län 2004 %	16,55	16,26	17,03
Folkbokförd i storstadslänen 2004 %	48,56	48,00	49,53
Andel sysselsatta på lokalarbetsmarknad 2004 %	75,70	75,70	75,69
Antal observationer**	5 059	3 210	1,849

* Standardavvikelser ges inom parentes för kontinuerliga variabler. Övriga variabler är indikatorvariabler (kodade=1 om attributet föreligger, annars=0). Antal observationer varierar något mellan variabler beroende på ofullständig information i tillgängliga data.** Antalet observationer av arbetsinkomst 2004 är 5015. För variablerna som indikerar utbildning 2004 är totala antalet observationer 4,771. Motsvarande avseende moderns utbildning är 4011 och för MeritvärdeÅk9betyg 3012 observationer. Bortfall ungefärligen proportionellt jämt fördelat mellan män och kvinnor.

Medelåldern var nära 28 år, där kvinnorna i medeltal var något äldre än männen. I gruppen Samtliga varierade åldern mellan 18 och 94 år men huvuddelen av de studerande var relativt sett unga; 67,5 procent var yngre än 25 år och 5,4 procent var äldre än 64 år. I den senare kategorin hade 38 procent någon form av postgymnasial utbildning (ej redovisat i tabell).

När det gäller tidigare utbildning hade drygt 40 procent någon form av gymnasial utbildning och nära nio procent eftergymnasial utbildning år 2004. Bland personer med tidigare examen från gymnasieutbildning var det en övervägande del som hade utbildningar om tre år eller längre (26,4 procentenheter av 40,18), medan kortare gymnasieutbildning om mindre än tre år utgjorde 13,62 procentenheter.

Utbildningsmässig föräldrabakgrund indikeras här av moderns utbildning eftersom bortfallet är större för faderns utbildning. Cirka hälften av mödrarna till de studerande hade gymnasial utbildning och cirka en tredjedel hade postgymnasial utbildning.

Drygt åtta av tio studerande var födda i Sverige, och nära 7 av tio var födda i Sverige av föräldrar som också var födda i Sverige.

Omkring 60 procent av de studerande hade inkomst av lönearbete år 2004 och årsmedelinkomsten var som väntat ganska låg, cirka 36 000 kronor. Närmare undersökning visar att även personer med inkomster överstigande medelinkomsten i urvalet (1331 individer) hade en relativt måttlig genomsnittlig årsarbetsinkomst (121 421 kronor).

Andelen som hade ersättning i samband med arbetslöshet eller arbetsmarknadspolitisk åtgärd var nära 18 procent. Andelen studerande med ersättning i samband med funktionsnedsättning⁹ var nära fem procent och drygt åtta procent hade inkomst från förtidspension. Betygen från årskurs nio var relativt låga. Det genomsnittliga meritvärdet var drygt 166 där max är 320. Riksgenomsnittet för riket läsåret 2004/2005 var drygt 206.

Tabell 1 indikerar vissa könsmissiga skillnader och en kraftig kvinnlig överrepresentation i denna grupp av studerande. Bland studerande som hade gymnasieexamen år 2004 var det en större andel som hade längre gymnasieutbildning och detta var mera accentuerat bland männen. Däremot var andelen med postgymnasial utbildning högre bland kvinnor. Kortare utbildningar än tre år dominerar men andelen med längre postgymnasial utbildning var också

---

⁹ Variabeln funktionsnedsättning är endast en indirekt indikator som indikerar individer som enligt SCB:s register har erhållit s k handikappersättning eller rehabiliteringsersättning.

högre bland kvinnorna. Kvinnorna hade också högre betyg i årskurs nio. För kvinnorna var genomsnittligt meritvärde 174 och 155 för män. Motsvarande riksgenomsnitt läsåret 2005/2005 var 217 för kvinnor och 196 män.

När det gäller arbetsmarknadsrelaterade variabler framgår att kvinnorna hade något högre sysselsättningsgrad och arbetsinkomst i genomsnitt år 2004. Bland kvinnorna var också andelarna som hade ersättning i samband med arbetslöshet eller arbetsmarknadspolitisk åtgärd lägre jämfört med män. Det var också en högre andel med inkomst från förtidspension och ersättning i samband med funktionsnedsättning bland män jämfört med kvinnorna. Återigen bör påpekas att dessa indikatorer inte är baserade på direkt observerad funktionsersättning utan är att betrakta som "proxyvariabler" som antas till viss del återspegla faktisk funktionsnedsättning eller omständigheter som kan medföra vissa svårigheter vid utbildning eller sämre förutsättningar på arbetsmarknaden. Vissa former av funktionsnedsättning (t ex dyslexi) kan förmodligen delvis fångas upp av variabeln som mäter meritvärde av skolbetyg från årskurs nio.

Genomsnittlig kurslängd under höstterminen 2005 var nära 82 dagar (minimum 15 och max 172 dagar). Mer än 90 procent studerade minst 60 dagar och 21 procent av de studerande läste kurser om minst 90 dagar under höstterminen.

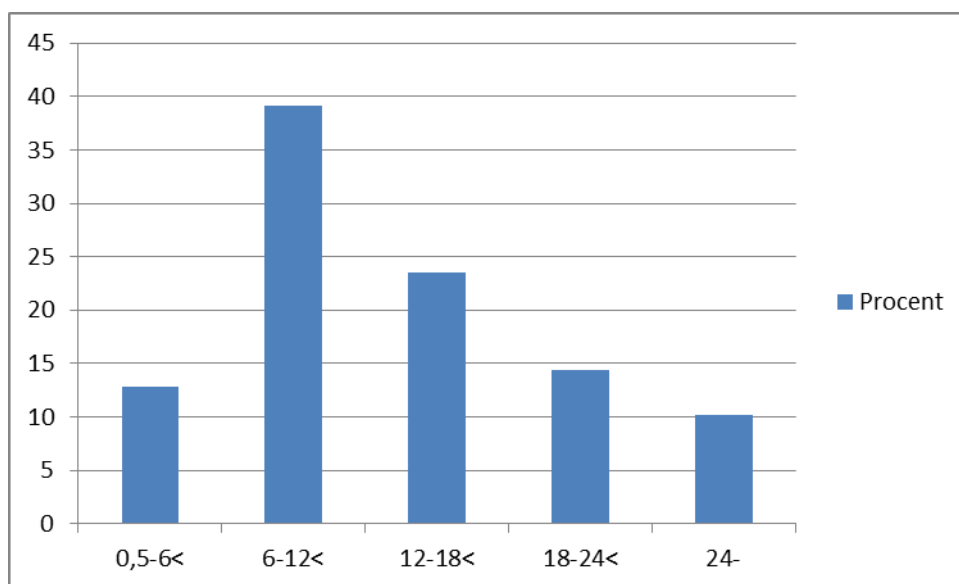
Figur 2 visar fördelning av kurslängder mätt i månader för samtliga 5059 studerande på folkhögskolans allmänna linje gymnasial nivå under höstterminen 2005. Som tidigare påpekats ingår här även individer som studerade även under vårterminen 2005. I avsnitt 5 ges viss beskrivande statistik över sammanlagda kurslängder för studerande som *påbörjade* sin utbildning vid allmän kurs på gymnasial nivå höstterminen 2005.

Kurslängderna är beräknade från antal kursdagar från och med vårterminen 2005 till och med höstterminen 2009.¹⁰ Drygt 87 procent studerade minst sex månader och 48 procent studerade minst 12 månader.

---

¹⁰ Kurslängderna är approximerade där en månad beräknats motsvara 20 kursdagar. Tyvärr medger tillgängliga data inte fullständig korrigering för deltidsstudier. Deltidsstudier omfattande lägre än 25 procent är dock omräknade till heltidsstudier.

Figur 2 Fördelning av kurslängder, månader.

Källa: Egna bearbetningar av SCB:s register över studerande i folkhögskolan.

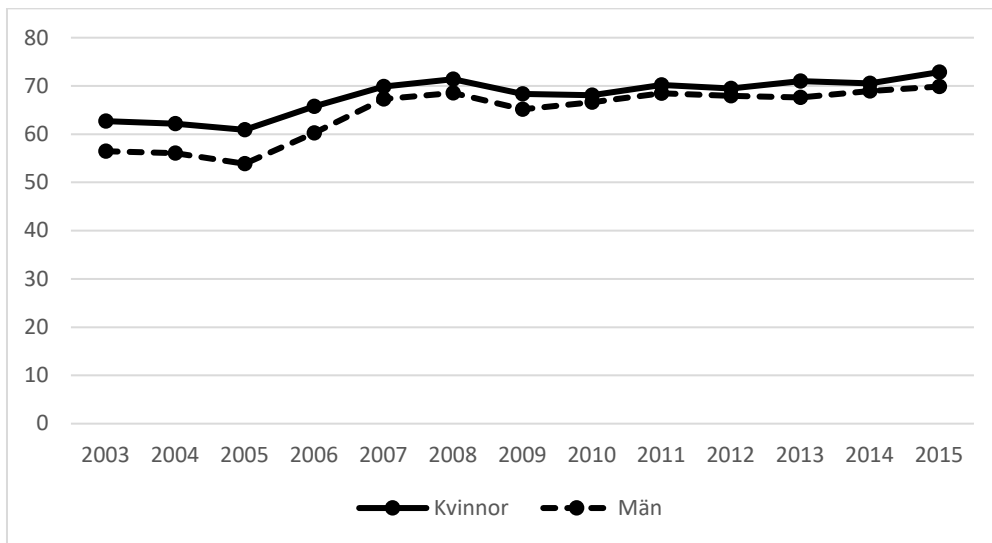
4.3 Sysselsättning och arbetsinkomster

Andel sysselsatta

Figur 3 visar andelen studerande som hade inkomst från anställning under respektive år perioden 2003 t o m 2015. Definitionen av sysselsättning är generös och omfattar individer som under året erhållit en bruttolön på minst 100 kronor. Resultat vid högre inkomster som kriterium kommenteras i avsnitt 5.6. Överlag har det visat sig att alternativa definitioner har mindre betydelse när det gäller jämförelser mellan grupper vid viss tidpunkt och för utveckling av skillnader över tid.

Kvinnorna hade cirka sex till sju procentenheter större andel med löneinkomst under 2003-2005 och en något högre sysselsättningsandel hela undersökningsperioden. För båda könen minskar andelen fram till och med 2005, något mer för männen. Därefter ökar sysselsättningen och stabiliseras runt 70 procent för båda könen. En mindre svacka framträder vid tiden efter finanskrisen 2008. Striktare definitioner av sysselsättning, upp till 50 000 kr i årlig arbetsinkomst, sänker sysselsättningsandelarna men ger liknande utveckling av inkomster över tid och liknande relativa skillnader mellan andelar sysselsatta män och kvinnor.

Figur 3 Procentuell andel sysselsatta år 2003-2015.

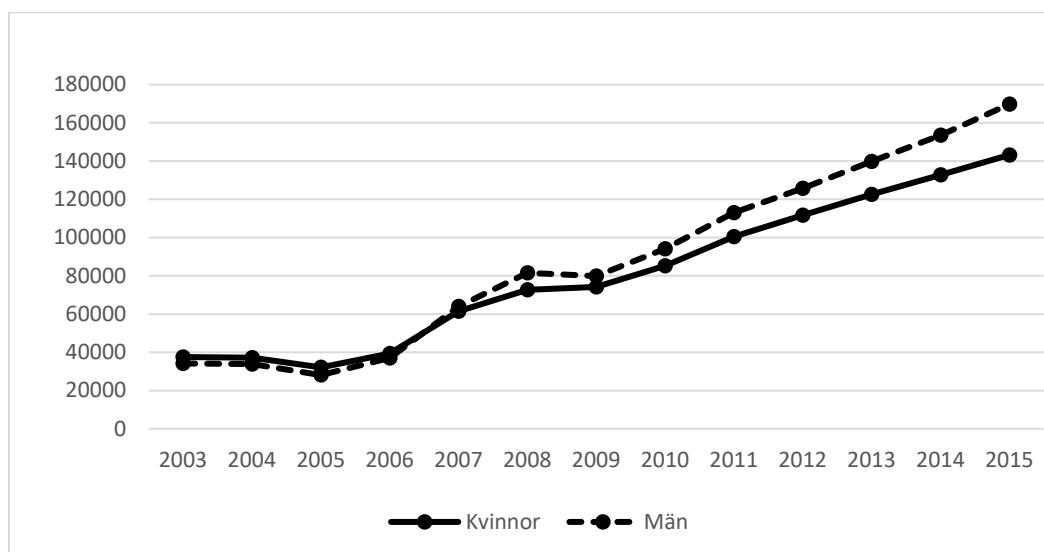
Genomsnittliga sysselsättningsandelar för riket vid motsvarande definition var år 2015 över 80 procent för åldersgruppen 35-39 år, dvs åldrar någorlunda nära genomsnittet för undersökningsgruppen. Riksgenomsnittet var drygt 81 procent för kvinnor och drygt 84 procent för män enligt SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS). Figur 3 indikerar cirka 10 procent lägre sysselsättningsandelar jämfört med riksgenomsnittet. Detta kan förmodligen till stor del förklaras av olika individspecifika eller andra bakgrundsfaktorer som inte är relaterade till folkhögskoleutbildningen.

Arbetsinkomster

Figur 4 visar genomsnittlig årlig bruttoarbetsinkomst åren 2003 till och med 2015 (löpande priser i kronor).

De högre sysselsättningsandelarna bland kvinnorna jämfört med männen återspeglas inte när det gäller inkomster. De låga inkomsterna före och under utbildning indikerar sannolikt främst ett lågt arbetskraftsutbud avgränsat till arbete vid studieuppehåll och vid sidan av studier. Genomsnittsinkomsterna faller något under studietiden för att successivt stiga till drygt 143 tusen kr för kvinnorna och nära 170 tusen kr för männen.

Figur 4 Genomsnittliga arbetsinkomster (SEK), årligen 2003-2015.

De förhållandevis modesta genomsnittliga inkomsterna följer delvis av lägre andel i sysselsättning eftersom nollinkomster ingår i underlaget till Figur 4. Om nollinkomster exkluderas, stiger genomsnittlig bruttolönsinkomst av arbete år 2015 till 198 tusen kr för kvinnor och 243 tusen kronor för män. Enligt SCB:s lönestrukturstatistik var genomsnittlig årslön i Sverige för gymnasieutbildade med samhällsvetenskaplig, humanistisk eller social inriktning 322 tusen kr för kvinnor och 356 tusen kr för män.¹¹ Med reservation för att jämförelsen haltar i olika avseenden, så skvallrar genomsnittsinkomsten 2015 för undersökningsgruppen om förhållandevis låga bruttoarbetsinkomster. Detta kan självfallet även i detta fall förklaras av olika bakgrundsfaktorer som inte har med utbildningen i sig att göra. Bland annat beroende på undersökningsgruppens egenskaper/förmågor eller preferenser som kan ta sig uttryck i frivilligt eller ofrivilligt lägre antal arbetade timmar.

4.4 Övergång till studier på högskolenivå och högskoleexamen

Deltagande i postgymnasiala studier

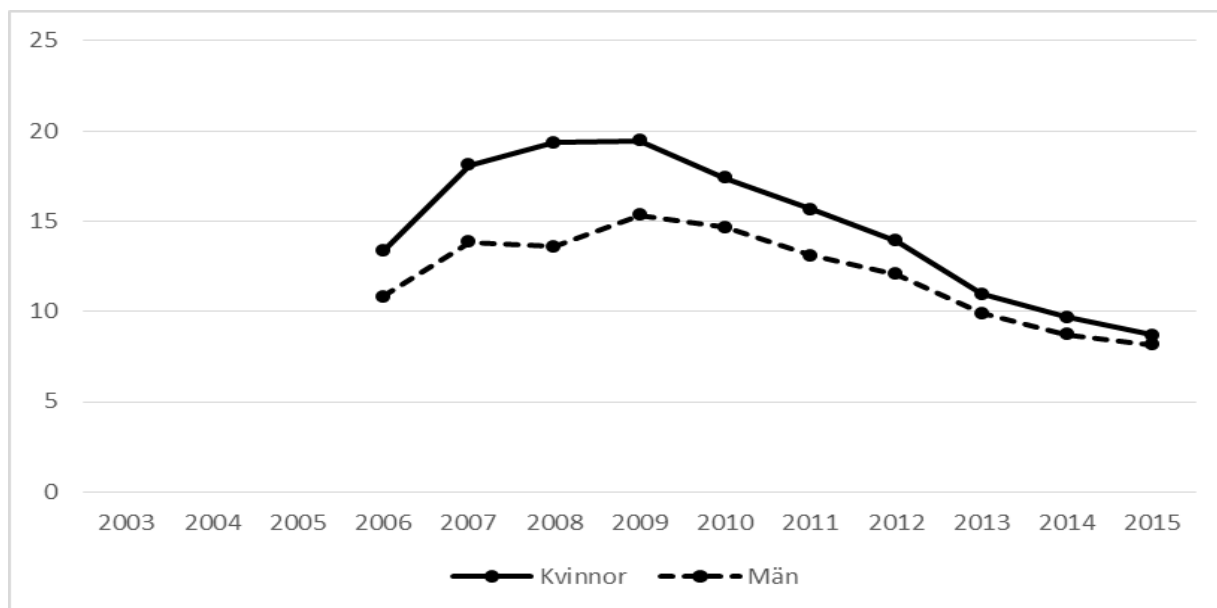
Utbildning på allmän kurs på gymnasial nivå inom folkhögskolan ska ge behörighet till studier på högre nivå. Figur 5 visar andelar som vid något tillfälle under respektive år 2006 till

¹¹ Beräknad från genomsnittliga månadslöner vid heltidsarbete inklusive övertid, skifttillägg mm.

och med 2015 studerade inom högskolan på grundläggande- eller avancerad nivå, eller på forskarutbildningsnivå.¹²

Övergången till högskolestudier var markant högre bland kvinnor jämfört med män, speciellt under 2007 till 2009. Mönstret över tiden är det förväntade med stigande andelar i yngre ålder och därefter fallande andelar med stigande ålder.

Figur 5 Procentuell andel som deltagit i studier på högskolenivå 2003-2015.

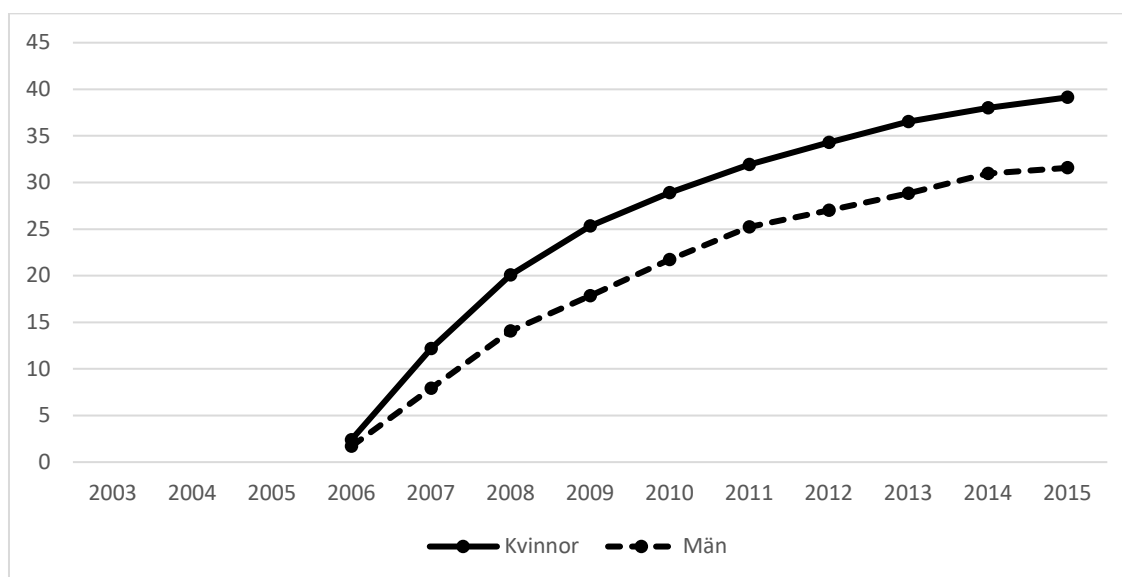
Eftergymnasial examen

Figur 6 visar sammanlagd (ackumulerad) andel som tagit eftergymnasial examen år 2006-2015. Här avses examen från eftergymnasial utbildning kortare än tre år, tre år eller längre, eller forskarutbildning. Begreppet postgymnasial examen används i det följande synonymt med eftergymnasial examen. Data avser kursdeltagare som inte hade eftergymnasial examen år 2004.

Bland kvinnorna var det 39,1 procent som tog eftergymnasial examen mellan 2004 och 2015, medan motsvarande för männen var 7,5 procentenheter lägre (31,6 procent). När det gäller fördelningen mellan kortare- (mindre än tre år och längre postgymnasial utbildning (tre år eller längre) visar närmare analys att det var det en majoritet som fram till och med 2015 tagit

¹² Här ingår yrkeshögskoleutbildning/kvalificerad yrkesutbildning men inte tekniskt basår vid universitet/högskola. Det senare utgör några hundradels procent av undersökningsgruppen.

Figur 6 Procentuell andel som tagit eftergymnasial examen efter år 2004.

examen från längre utbildningar (fördelning mellan kortare och längre utbildning redovisas enbart i text). Även när det gäller fördelningen mellan kortare (kortare än tre år) och längre postgymnasial utbildning (tre år eller längre) finns en markant könsmässig skillnad där kvinnorna hade större andel med längre utbildningar. Andelen med längre utbildningar (tre år eller längre) av dem som tagit postgymnasial examen mellan 2004 och 2015 var 59 procent bland kvinnorna och 43 procent bland männen.

Jämförelser mellan Figur 5 och Figur 6 bör beakta att den förstnämnda avser enbart registrering vid utbildning. Ett betydande antal personer kan ha påbörjat utan att fullfölja utbildningen med godkänt resultat.

4.5 Sammanfattning

Den beskrivande statistiken i detta avsnitt avser hela gruppen folkhögskolestuderande vid allmän kurs på gymnasial nivå höstterminen 2005, inklusive personer som studerade inom folkhögskolan även under vårterminen 2005 och fortsatte studera under höstterminen.

Beskrivningen indikerar utfall efter utbildning avseende arbetsmarknadssituation och övergång till vidare utbildning. Generellt sett ges ett intryck av en relativt låg sysselsättningsnivå och relativt låga arbetsinkomster jämfört med vad som gäller för befolkningen som helhet och för gruppen gymnasieutbildade. Överlag hade kvinnorna jämfört med män högre andel i sysselsättning, högre andel som övergick till högskoleutbildning, högre andel som tog eftergymnasial examen och även högre andel som tog examen från

längre eftergymnasial utbildning. Däremot hade kvinnorna i genomsnitt lägre årliga bruttoarbetsinkomster under hela perioden. Förmodligen delvis förklarad av högre deltagande i eftergymnasiala studier, yrkes-eller bransch/sectorsammansättning vid sysselsättning och lägre arbetskraftsutbud i samband med barnafödande.¹³

Eftersom sammansättningen av studerandegruppen med avseende på bakgrundskaraktäristika kan skilja sig väsentligt från andra grupper av studerande på gymnasial nivå är möjligheten till relevanta jämförelser något begränsad. I följande avsnitt redovisas en jämförelse med arbetsmarknadsutfall och övergång till vidare studier bland studerande inom Komvux på gymnasial nivå höstterminen 2005. En jämförelse som justerar för ett antal individkaraktäristika och vissa regionala förhållanden som kan påverka både selektion in i utbildning och efterföljande utfall. Här avses observerade utfall i termer av sysselsättning, inkomster och postgymnasial utbildning.

---

¹³ Se t ex Angelov, Johansson, Lindahl, 2017.

5 Arbetsmarknadssituation och eftergymnasial utbildning – en jämförelse med deltagare i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

I detta avsnitt ges inledningsvis en beskrivning av undersökningsgrupp och potentiell jämförelsegrupp. Därefter skattas skillnader i arbetsmarknadsutfall och övergång till vidare studier mellan studerande på allmän kurs inom folkhögskolan (FHS) och studerande inom Komvux (KVX). Jämförelsen avser individer som *påbörjade* sina studier på gymnasial nivå inom dessa institutioner höstterminen 2005. Jämfört med populationen i föregående avsnitt exkluderas här individer som studerade inom folkhögskolan eller Komvux under vårterminen 2005. Redovisningen av skattade utfall avser i huvudsak individer som studerade minst sex månader in om respektive utbildningsform. Resultat för samtliga studerande oavsett kurslängd ges kortfattat i text. Uppföljningsperioden sträcker sig fram till och med år 2015.

5.1 Metod

Skattning av skillnader i sysselsättningsgrad, arbetsinkomster, deltagande i högskoleutbildning och eftergymnasial examen sker genom Propensity Score Matching (PSM). Metoden innebär att individer i undersökningsgruppen bara jämförs med individer i kontrollgruppen som givet bakgrundskaraktäristika har samma eller approximativt samma sannolikhet att påbörja studier folkhögskolans allmänna kurs, men som faktiskt observerats som studerande inom Komvux. Skattningarna av propensity score, dvs sannolikheten att observeras som studerande inom folkhögskoleutbildningen istället för Komvux görs med hjälp av en logit-modell. Som ”förklarande” variabler används de uppsättning variabler som redovisas i Tabell 2 (förutom kurslängder). Därefter används så kallad nearest neighbour matching där observerade utfall för en person i FHS jämförs med utfall för de fyra personer i KVX som har propensity scores som avviker minst från propensity scores för individen i FHS. Här jämförs enbart personer som är jämförbara givet skattad propensity score. Observationerna ligger inom sk common support. Det innebär att personer i KVX som har ett extremt låg sannolikhet att observeras som studerande inom FHS exkluderas från jämförelser om samtliga individer i FHS har större skattad sannolikhet att delta i FHS. Omvänt utesluts observationer av deltagare i FHS som har större sannolikhet att delta i FHS än samtliga i gruppen KVX. I den analys som följer var det relativt få observationer som inte låg inom common support.

Skattningarna involverar även test (balanseringstest) av att undersökningsgrupp och matchad kontrollgrupp inte skiljer sig åt avseende bakgrundsegenskaper som kan påverka

sannolikheten för utbildning såväl som observerade utfall efter utbildning. Dessa test visar här nästan undantagslöst på god jämförbarhet mellan FHS och matchade individer från K VX avseende samtliga variabler som används i estimation av propensity score. Skattningar med alternativ matchningsmetod (Kernel) ger endast smärre avvikelser och inga resultat som förändrar studiens slutsatser.¹⁴

Alternativa skattningar med minstakvadratmetoden (OLS) tillsammans med andra känslighetsanalyser redovisas i avsnitt 5.6

5.2 Undersökningsgrupp och potentiell jämförelsegrupp

Analyserna baseras på registerdata som beskrivits i avsnitt 2. Variabeldefinitioner ges i appendix Tabell A1.

Jämfört med avsnitt 2 har undersökningsgruppen här avgränsats till personer som påbörjade studier inom folkhögskolans allmänna kurs på gymnasial nivå höstterminen 2005 (FHS). Den potentiella jämförelsegruppen som används vid matchning består av personer som påbörjade studier på gymnasial nivå inom Komvux motsvarande termin (K VX). Vid matchning avgränsas undersökningsgrupp och jämförelsegrupp ytterligare något, genom att endast inkludera elever som studerade minst sex månader. Resultat för dessa grupper utan avgränsning med avseende på kurslängd kommenteras kortfattat i text. Generellt sett har denna avgränsning ingen substantiell betydelse för slutsatserna i denna studie.

Personer som studerat inom folkhögskola och/eller inom Komvux på gymnasial nivå under vårterminen 2005 har exkluderats.¹⁵ Detta reducerar urvalet jämfört med urvalet som redovisats i avsnitt 2. Avsikten är att renodla analysen och öka jämförbarheten mellan undersökningsgrupp och kontrollgrupp. Information om individkaraktäristika saknas helt eller delvis för vissa studerande, företrädesvis immigranter med kort vistelsetid i Sverige innan 2005. Detta reducerar matchade urval ytterligare, bland annat saknas uppgifter om föräldrars inkomster och deras utbildning för ett relativt stort antal studerande. Alternativa urvalskriterier och eventuella implikationer för skattade arbetsmarknadsutfall och slutsatser redovisas i avsnitt 5.6.

---

¹⁴ Resultat av balanseringstest och alternativa matchningsmetoder kan erhållas av författaren vid förfrågan.

¹⁵ Undersökningsgruppen i föregående avsnitt inkluderade även personer som studerat inom folkhögskolan eller Komvux vårterminen 2005.

5.3 Beskrivande statistik

Tabell 2 visar att personer som påbörjade de studier inom folkhögskolans allmänna kurs på gymnasial nivå höstterminen 2005 i genomsnitt var nästan sex år yngre än nybörjare inom Komvux på gymnasial nivå samma termin.

Tabell 2 Bakgrundskaraktäristika innan utbildning (2004), medelvärden och standardavvikelser.

Variabel	FHS	KVX
Ålder	24,89 (11,14)	31,36 (11,80)
Kvinnor %	63,05	64,81
Gymnasial utbildning %	40,21	54,64
Postgymnasialutbildning %	8,86	16,08
Född i Sverige, %	84,84	70,65
Sysselsatt %	64,41	72,71
Arbetslös eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder %	17,32	22,97
Funktionsnedsättning %	6,3	11,8
Meritvärde ÅK9	174,0	193,4
Modern postgymnasial utbildning %	31,88	23,03
Föräldrars förvärvsinkomst	355 000	298 000
Sysselsättning på lokal arbetsmarknad, 20-64 år %	75,73 (2,73)	75,67 (2,66)
Övergång från gymnasium till postgymnasiala studier inom tre år i kommunen %	42,55 (7,8)	42,65 (8,2)
Kurslängd >3 månader %	96,6	56,7
Kurslängd >6 månader %	79,0	37,9
Antal observationer (Max)	3 310	82 977

Standardavvikelser ges inom parentes för kontinuerliga variabler. Övriga variabler är indikatorvariabler (kodade=1 om attributet föreligger, annars=0). Antal observationer varierar något mellan variabler beroende på ofullständig information i tillgängliga data. Komvuxsamplet utgör ”potentiell” jämförelsegrupp.

Andelen kvinnor var 63 procent för FHS och 65 procent för K VX. Studerande i kontrollgruppen hade i genomsnitt högre utbildning än studerande i FHS. Den utbildningsmässiga föräldrabakgrunden indikerat av moderns utbildningsnivå var dock mera fördelaktig för individer i FHS. Delvis förklaras skillnaderna avseende den egna och moderns utbildning av skillnader i ålderssammansättning mellan FHS och K VX.

Vidare var andelen födda i Sverige högre bland deltagare i folkhögskoleutbildningen, 85 procent i FHS och 71 procent i K VX. När det gäller individernas arbetsmarknadssituation var andelen sysselsatta år 2004 tio procentenheter högre för K VX än för FHS och andelen i arbetslöshet eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder var också högre i den potentiella kontrollgruppen K VX.

5.4 Metodöverväganden

Flera olika kvantitativa metoder kan användas för att skatta effekter av utbildning. Den föredragna metoden i för denna studie är PSM (Rosenbaum och Rubin, 1983) även om alternativa metoder har använts för känslighetsanalyser.

I likhet med alla icke-experimentella ansatser kan skattade utfall av någon form av intervention (treatment) baserade på observationsdata sällan tolkas strikt i termer av kausala effekter. Ett betydande skäl till detta är att självselektion in till treatment (utbildning) beroende på icke-observerade bakgrundsfaktorer kan ge missvisande skattningar av effekter (Willis och Rosen, 1979, Heckman et al 1999). Risker för detta minskar visserligen med tillgången till data rikt på bakgrundsinformation, men risken för selektionsbias i effektskattningar baserade på icke-experimentella data kan aldrig ignoreras. När det gäller skattning av differenser i inkomster är det vanligtvis en fördel att skatta skillnaden mellan undersöknings- och jämförelsegrupp i inkomstförändring, från före till efter utbildning (difference-in difference). Skälet till detta är att inkomster innan utbildning antas ge information om individspecifika ej observerade egenskaper som kan påverka inkomster (se tex Heckman et al. 1999, Lalonde et al 2005). I denna studie är individerna i undersökningsgruppen ungdomar med lösare anknytning till arbetsmarknaden där de flesta inte har några arbetsinkomster vilket gör denna ansats mindre tillförlitlig. I matchningarna används i stället en indikator på förvärvsarbete år 2004 för att få jämförbarhet mellan undersöknings- och jämförelsegrupp avseende tidigare anknytning till arbetsmarknaden.

Som den deskriptiva statistiken ovan visat finns det väsentliga skillnader i bakgrundskaraktistika mellan undersökningsgrupp och jämförelsegrupp. Eftersom flera av dessa karaktistika kan påverka såväl sannolikheten för att studera inom folkhögskolan istället för Komvux och observerade utfall (sysselsättning, inkomster och högre utbildning) är det viktigt att individer i undersökningsgruppen jämförs i första hand med jämförbara individer i jämförelsegruppen. För en viss individ i undersökningsgruppen använder PSM en större vikt vid jämförelse med individer i jämförelsegruppen som är mera jämförbara (givet observerade karaktistika). Avtagande vikt ges med avtagande jämförbarhet mellan individer i undersökningsgruppen och jämförelsegruppen. Vid tillräckligt stor jämförelsegrupp hittas i regel ett antal individer som kan användas som relevanta jämförelser. Individer i jämförelsegruppen som givet vissa kriterier kan anses vara irrelevanta som jämförelser ges vikten noll. Det kan bero på att dessa individer har helt andra bakgrundskaraktistika som kan påverka både sannolikhet för utbildningsval och för utfall. För denna studie och givet den deskriptiva statistiken, är det t ex förmodligen viktigt att jämförelsegruppen har en liknande ålderssammansättning och inte alltför stora skillnader i arbetsmarknadserfarenhet. I samband med PSM-skattningarna utförs därför test av likheter i observerade attribut mellan undersökningsgrupp och matchad jämförelsegrupp.

Till skillnad mot PSM ger de mest förekommande regressionsanalyserna med OLS resultat som baseras på samma vikt mellan individer i undersökningsgruppen och jämförelsegruppen oavsett jämförbarhet. Eventuella skillnader i resultat mellan PSM och OLS beror ofta informationsgraden i data. Stora urval med höginformativ bakgrundsinformation om individerna kan ge små skillnader i estimationsresultat. I avsnitt 5.6 redovisas resultat av känslighetsanalyser, bland annat resultat av att använda OLS och separata skattningar för individer i olika åldersintervall.

För vissa variabler saknas information för ett större antal elever. Närmare undersökning visar att resultaten förändras något i storleksordning när dessa variabler utesluts (så att fler individer ingår i skattningarna). Men resultaten indikerar inget som på väsentliga punkter förändrar slutsatserna i denna studie.

För cirka fem procent i undersöknings- respektive jämförelsegruppen saknas information om tidigare utbildning (nivå 2004). I det följande kategoriseras dessa observationer som utbildningsnivå lägre än gymnasial nivå. Utförda test visar på obetydliga skillnader i estimationsresultat jämfört med skattningar där dessa individer exkluderats från analysen.

5.5 Resultat

I det följande redovisas utvecklingen över tid för undersökningsgrupp och jämförelsegrupp avseende de fyra utfallsvariablerna: andel sysselsatta, arbetsinkomst, deltagande i högskoleutbildning och postgymnasial examen. Dels för FHS och K VX före matchning, dels för matchade urval som är jämförbara givet bakgrundskaraktistika. För matchade urval presenteras resultaten för samtliga individer och därutöver särskilt för kvinnor och män. Urvalen avser individer med minst sex månaders kurslängd. Motsvarande resultat för samtliga i undersöknings- och jämförelsegrupp oavsett kurslängd redovisas kortfattat i text.

I skattning av propensity score används de variabler som mäter bakgrundsattribut och som ingår i Tabell 2 (ej kurslängder). Därutöver tillkommer två indikatorvariabler i skattningarna av andelar i högskoleutbildning och andelar med eftergymnasial examen. Dessa två variabler indikerar hög respektive låg andel gymnasieelever i kommunen som övergick till eftergymnasiala studier inom tre år. Med kommunen avses här individernas bostadskommun 2004 enligt folkbokföringen. Hypotetiskt kan dessa variabler indikera regional variation i preferens för utbildning eller avstånd till utbildningsinstitutioner eller annan regional variation i utbildningsutbudet. I vissa fall har vissa variabler utelämnats för att uppnå bättre balansering, dvs bättre jämförbarhet mellan undersökningsgrupp och matchad jämförelsegrupp. Analyser med alternativa uppsättningar av variabler vid skattning av propensity score indikerar inget som tyder på att resultaten är speciellt känsliga för specifikation. Skattningar av inkomstskillnader med alternativ matchningsmetod, vanlig regressionsanalys (minstakvadratmetoden, OLS), ger viss skillnad i estimat men dessa resultat indikerar inget som förändrar generella slutsatser (se avsnitt 5.6).

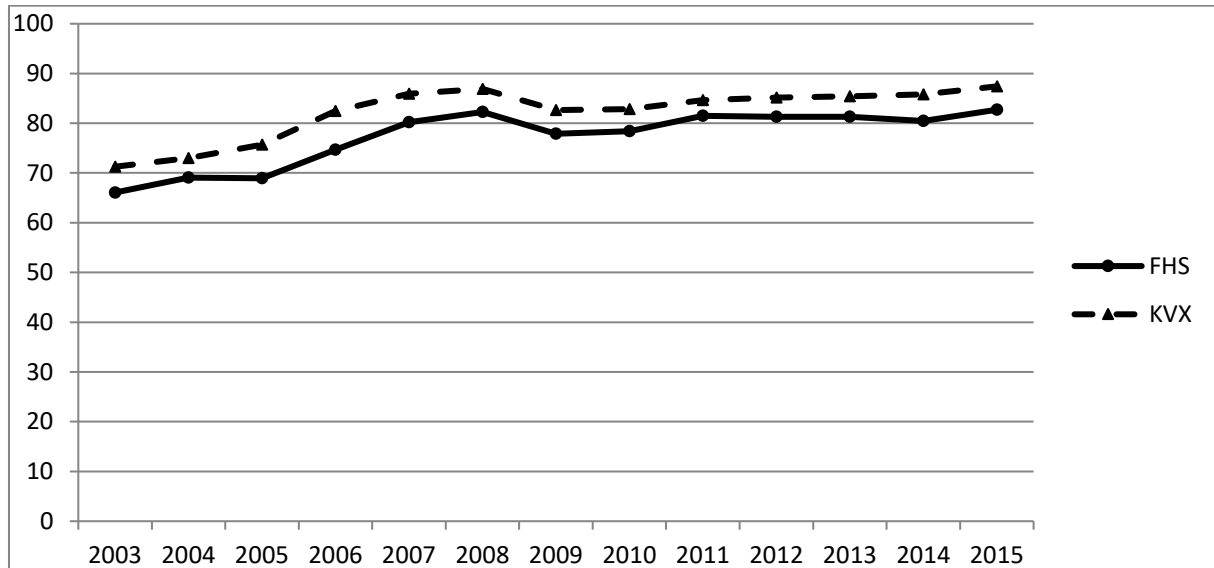
Med statistisk signifikanta estimat menas i det följande signifikans på femprocentsnivån eller bättre.

Andel sysselsatta

Andelen sysselsatta för omatchade urval ges i Figur 7. I likhet med tidigare definieras här en person som sysselsatt om årsarbetsinkomsten är minst 100 kronor. Definitioner med högre inkomster som kriterium ger nivåskift i kurvorna, men kurvatur och den relativa skillnaden mellan grupperna förändras ej väsentligt. Studerande inom Komvux hade statistiskt signifikant högre andel sysselsatta över hela perioden. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan

grupperna ökar 2005 och minskar därefter till att variera i intervallet 4 till 5 procentenheter. År 2015 var andelarna 87,4 procent för K VX och 82,7 procent för FHS.

Figur 7. Andel sysselsatta 2003-2015, omatchade urval FHS och K VX.

För samtliga studerande oavsett kurslängd stiger skillnaden mellan de omatchade grupperna till storleksnivån sex till nio procentenheter. År 2015 var andelarna 86,4 procent för K VX och 78,6 procent för FHS.

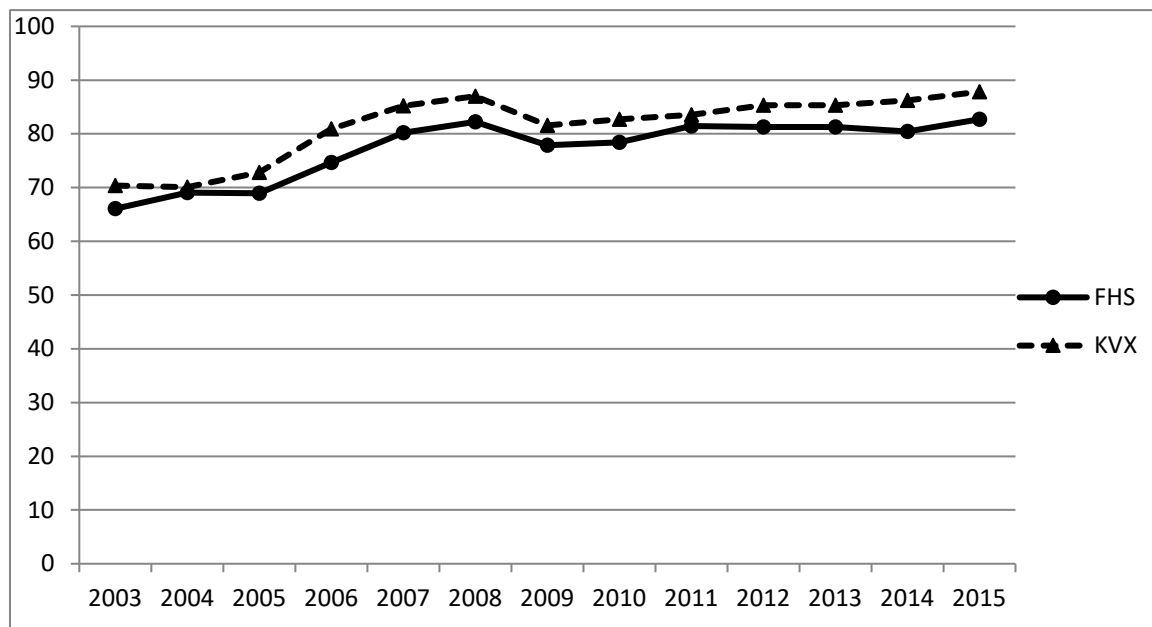
Figur 8 visar skattade sysselsättningsandelar för samtliga individer i matchade urval av studerande inom folkhögskolan och Komvux. Med undantag för år 2004 och 2011 är de skattade skillnaderna statistiskt signifikanta och indikerar för övriga år genomgående högre sysselsättningsandelar för deltagarna i kommunal vuxenutbildning jämfört med deltagarna i folkhögskoleutbildningen fr om 2005. Den skattade skillnaden ligger mellan fyra och sex procentenheter 2013-2015. Den skattade skillnaden mellan grupperna är som störst 2006 (drygt sex procentenheter).

Återigen antyds en större andel personer som arbetat samtidigt med studier alternativt högre andel sysselsatta under vårterminen 2005, något mera frekvent bland studerande inom Komvux. De matchade samplen uppvisar ingen statistiskt signifikant skillnad i sysselsättningsandelar mellan FHS och K VX år 2004, dock var sysselsättningsandelarna något större bland deltagarna i Komvux år 2003 (statistiskt signifikant).

Resultaten för samtliga studerande oavsett kurslängd (redovisas ej i figur) indikerar generellt sett lägre sysselsättningsandelar jämfört med motsvarande i Figur 8. Den skattade skillnaden till KVVX fördel är i det fallet som störst 2005 och 2006 (cirka tio procentenheter). Sista observationsåret 2015 var skillnaden 7,3 procentenheter.

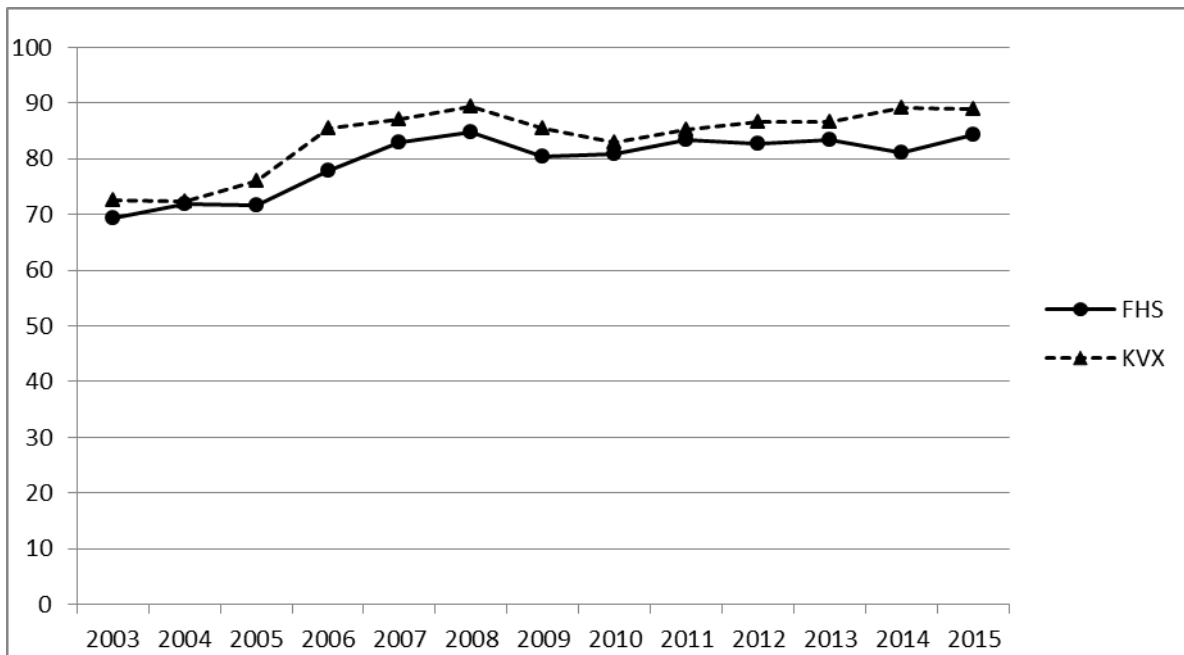
Figur 8 Sysselsättningsandelar 2003-2015, matchade urval FHS och KVVX

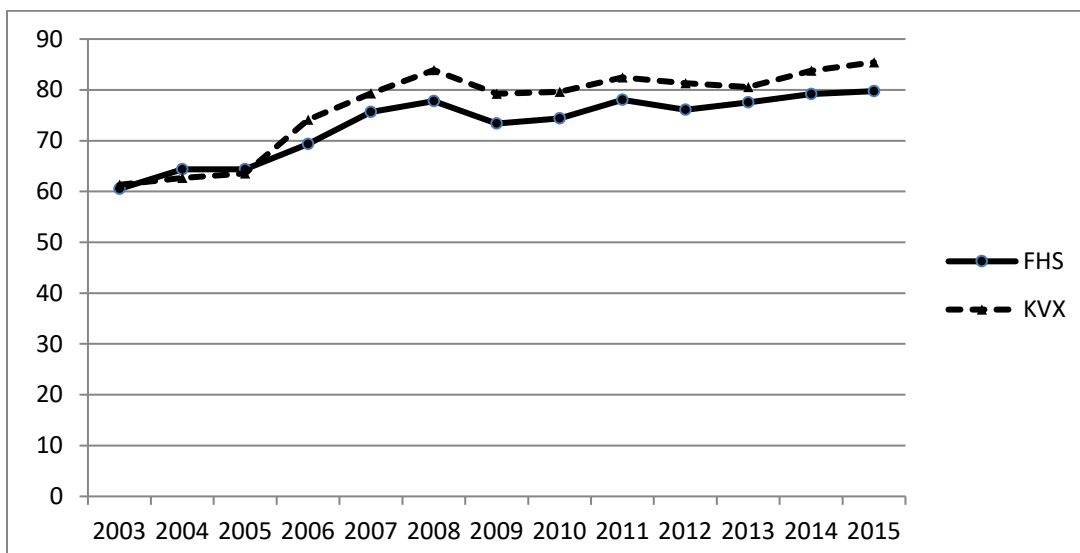
Kvinnorna som studerade inom folkhögskolans allmänna kurs hade lägre sysselsättningsandel än kvinnorna i den matchade jämförelsegruppen samtliga år efter påbörjad utbildning (Figur 9). Skillnaderna är statistiskt signifikanta förutom åren 2003, 2004, 2010 och 2011. Resultaten för 2003 och 2004 visar att de matchade urvalen kan anses jämförbara med avseende på sysselsättningsandel innan påbörjad utbildning ht 2005. Den största skattade skillnaden noteras för år 2014 med 8,1 procentenheter till fördel för studerande inom KVVX. År 2015 var skillnaden 4,6 procentenheter.

I det större urvalet av kvinnor (oavsett kurslängd) var de skattade sysselsättningsandelarna lägre överlag. Den skattade differensen i sysselsättningsandel år 2015 var 6,64 procentenheter till fördel för KVVX. Preliminära analyser där urvalen matchats på sysselsättningsandel alla år 2003, 2004 och 2005 tyder på att detta kan vara en överskattning. Dock kvarstår en statistiskt signifikant skillnad med denna specifikation som indikerar lägre sysselsättning för FHS jämfört med KVVX på cirka 4 procentenheter även i detta urval.

Figur 9 Andel sysselsatta 2003-2015, kvinnor, matchade urval.

Figur 10 Andel sysselsatta 2003-2015, män, matchade urval.

Även för män indikerar skattningarna högre andel sysselsatta för studerande inom Komvux jämfört med studerande inom folkhögskoleutbildningen (Figur 10). Detta gäller samtliga år från och med år 2006, där de skattade differenserna är statistiskt signifikanta för samtliga dessa år. De två grupperna balanseras med avseende på sysselsättningsandelar 2003, 2004 och 2005 (före utbildning). I övrigt varierar med något undantag den skattade differensen mellan 4

och cirka 6 procentenheter. År 2015 var sysselsättningsandelarna för det matchade urvalet 79,8 procent (FHS) respektive 85,5 procent (KVX), d v s en differens på 5,7 procentenheter.

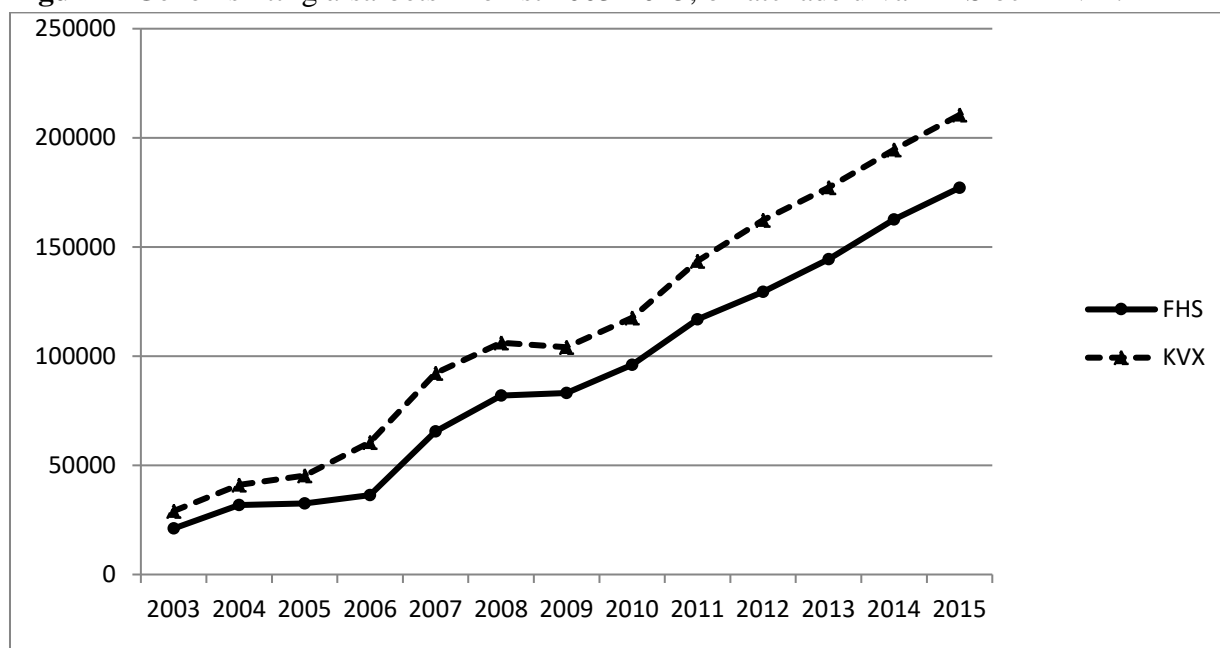
För urval av män oavsett kurslängd var sysselsättningsandelarna för båda grupperna lägre efter utbildning men skattningarna med matchade urval visar samma mönster – högre sysselsättningsandelar för studerande inom Komvux (figur i appendix). För år 2015 är den skattade differensen för samtliga oavsett kurslängd cirka 7,5 procentenheter.

Arbetsinkomster

Genomsnittliga årliga arbetsinkomster för samtliga individer (kvinnor och män) i de omatchade urvalen ges i Figur 11. Inkomsterna var högre för studerande inom Komvux jämfört med studerande inom folkhögskoleutbildningen. Inkomstutvecklingen över tiden är tämligen likartad för FHS och KVX. För båda grupperna är inkomstutvecklingen svag åren 2003-2005, för FHS även fram t o m 2006 där inkomstdifferensen mellan grupperna var cirka 25 000 kronor. En differens som i absoluta tal ökade till drygt 33 000 kronor år 2015, motsvarande cirka 16 procent lägre inkomst för FHS jämfört med inkomsten för deltagarna i Komvux.

För urvalet av studerande oavsett kurslängd var skillnaderna större. År 2015 var arbetsinkomsten i genomsnitt 216 000 för studerande inom Komvux och 161 000 för deltagarna i folkhögskoleutbildningen.

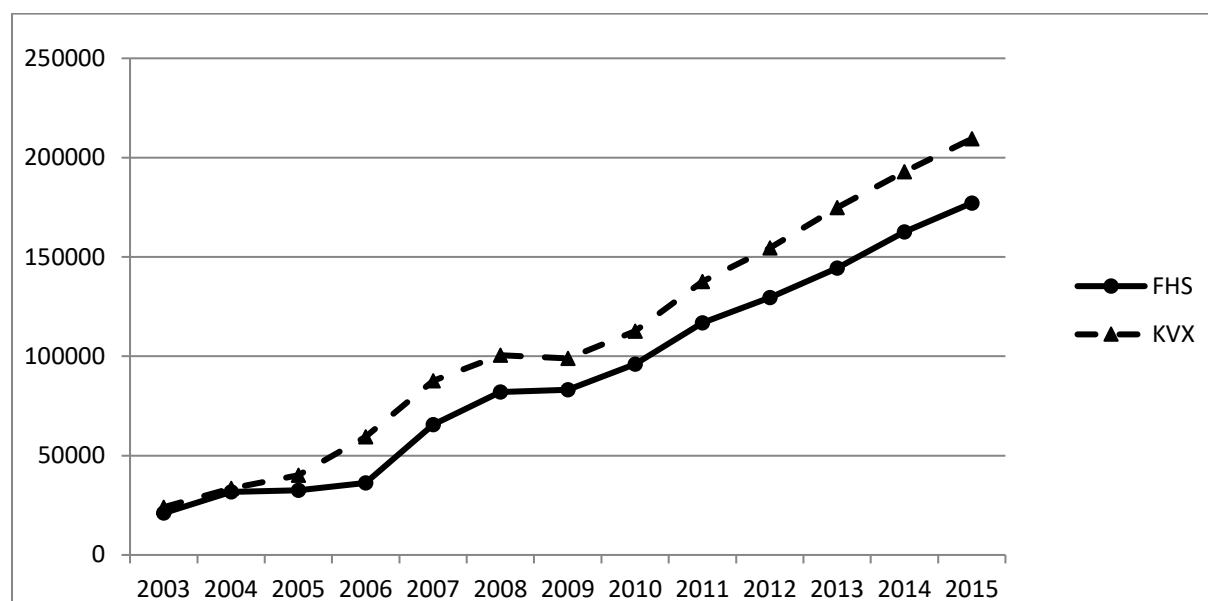
Figur 11 Genomsnittlig årsarbetsinkomst 2003-2015, omatchade urval FHS och KVX.

Resultaten för det matchade urvalet uppvisar inte större skillnader i inkomster eller inkomstdifferens mellan grupperna (Figur 12) jämfört med det omatchade urvalet (Figur 11). De skattade inkomstdifferenserna i Figur 12 är statistiskt signifikanta från och med år 2006 till och med 2015. I absoluta och relativa tal var inkomstskillnaden år 2015 i stort sett oförändrad jämfört med det omatchade urvalet. Inkomsterna balanserar för 2003 och 2004 vilket indikerar att de två grupperna av studerande i det matchade urvalet är jämförbara även när det gäller arbetsinkomst innan utbildning.

För samtliga studerande oavsett kurslängd minskade inkomstskillnaderna betydligt för de matchade urvalet jämfört med det omatchade urvalet (ej i figur). Inkomstskillnaderna 2003 och 2004 är inte längre signifikanta och fram till och med år 2010 är skillnaderna visserligen statistiskt signifikanta men punktestimaten indikerar mindre skillnader jämfört med resultaten för de omatchade urvalen. Under den senare delen av uppföljningsperioden ökar dock den skattade inkomstskillnaden mellan grupperna och indikerar relativt sett lägre inkomster för FHS i storleksordningen 15 procent lägre jämfört med KVVX.

Figur 12 Genomsnittlig årsarbetsinkomst 2003-2015, matchade urval FHS och KVVX.

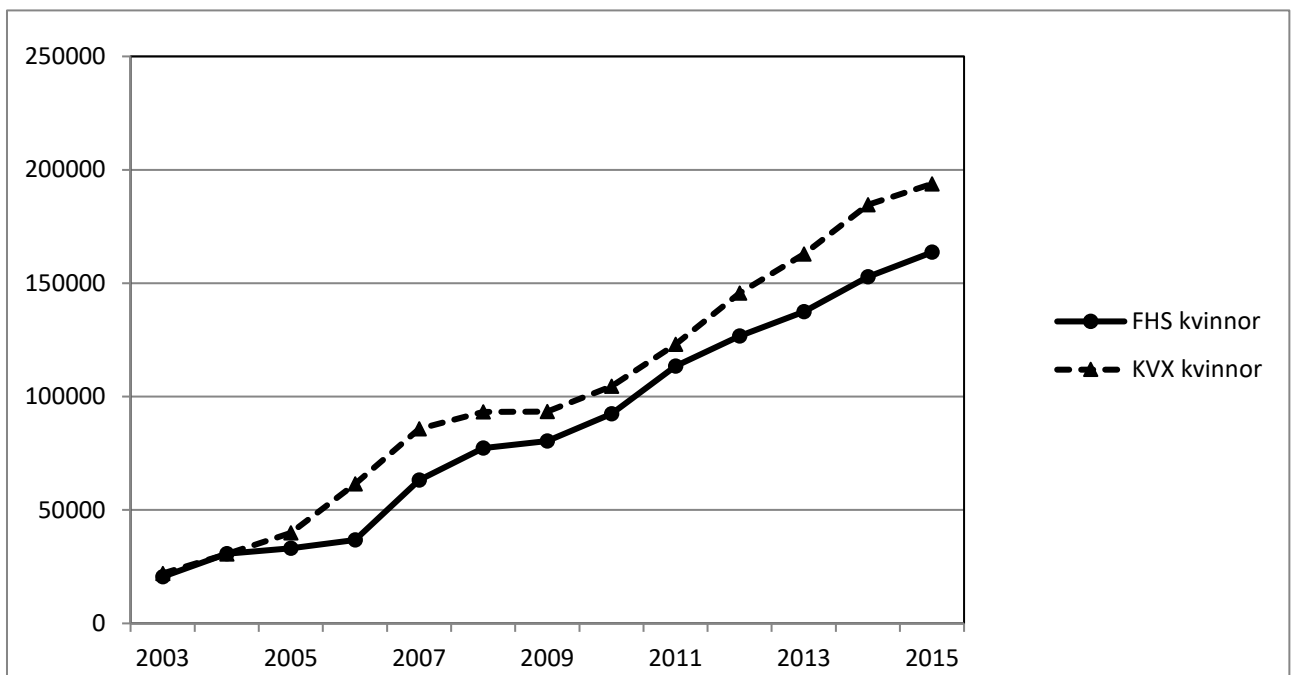

Figur 13 ger skattade inkomster för matchat urval av kvinnor i FHS och KVV.

Inkomstnivåerna under senare delen av uppföljningsperioden är som väntat något lägre jämfört med motsvarande genomsnittliga inkomster för samtliga män och kvinnor. Men även i detta fall är inkomsterna högre för studerande inom Komvux. Inkomstskillnaderna är statistiskt signifikanta samtliga år med undantag för år 2003, 2004 och 2005. Den skattade inkomstskillnaden är cirka 30 000 kronor år 2015, motsvarande 15,5 procent lägre inkomster bland studerande inom FHS jämfört med KVV.

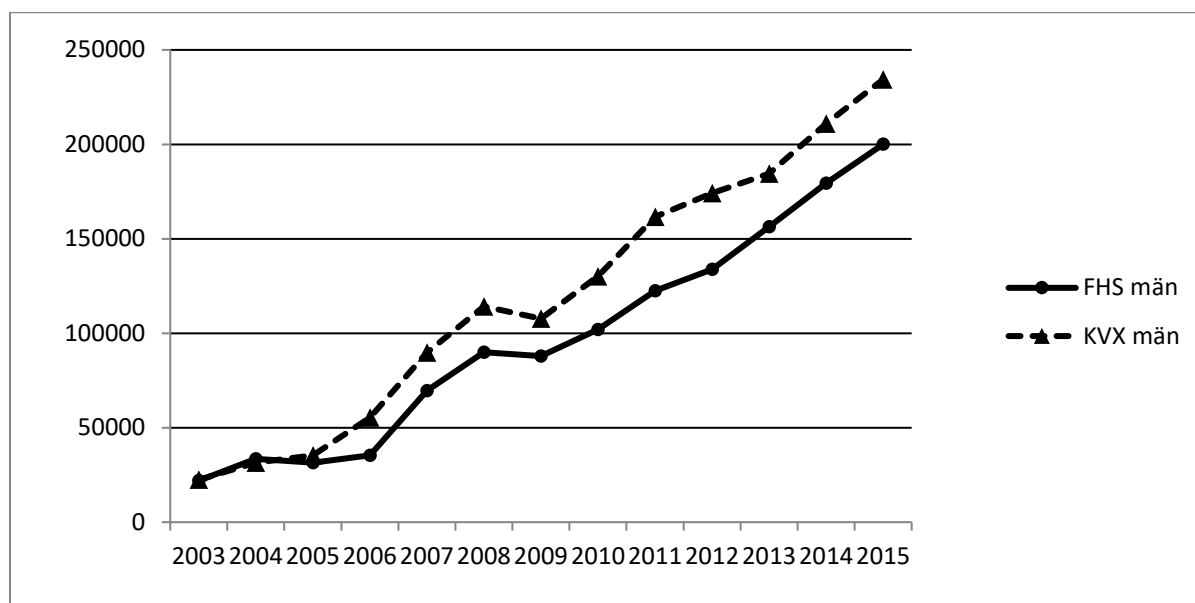
För samtliga studerande oavsett kurslängd blir resultaten likartade jämfört med urvalet med minst sex månaders studietid.

Figur 13 Genomsnittlig årsarbetsinkomst 2003-2015, kvinnor, matchade urval FHS och KVV.

Även för matchade urval av män (Figur14) var arbetsinkomsterna högre under hela uppföljningsperioden bland studerande inom Komvux jämfört med studerande inom folkhögskolan. Skillnaden var i slutet av uppföljningsperioden cirka 15 procent. Inkomstnivån ligger högre jämfört med matchade urval av kvinnor, och inkomstutvecklingen fram till sista uppföljningsåret 2015 var mera gynnsam för männen jämfört med kvinnorna. I båda fallen är inkomstutvecklingen svagare vid tiden runt finanskrisen, dock något mer markant för männen. Sammantaget finns inget som tyder på konvergens över tiden mellan de två gruppernas arbetsinkomster mätt i absoluta belopp.

Figur 14 Genomsnittlig årsarbetsinkomst 2003-2015, män, matchade urval FHS och KVX.

Även för männen i urvalet inkluderande alla kurslängder blir resultaten likartade jämfört med urvalet med minst sex månaders studietid.

Deltagande i eftergymnasial utbildning

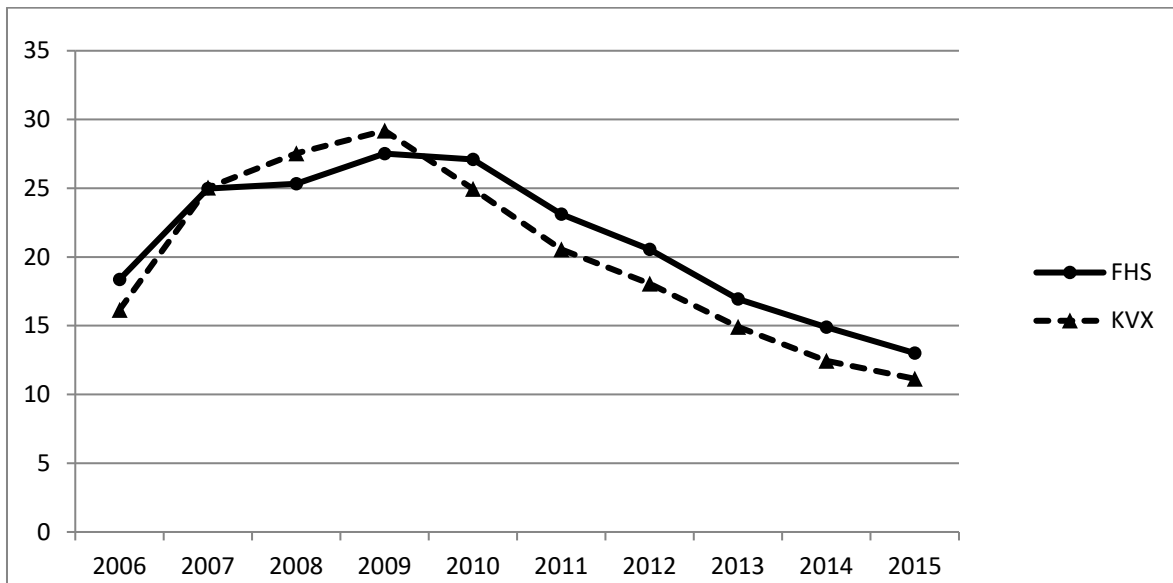
I begreppet eftergymnasial utbildning (alternativt postgymnasial utbildning) ingår här studier vid högskola/universitet på grundläggande nivå, avancerad nivå och forskarutbildningsnivå. Här ingår också yrkeshögskoleutbildning/kvalificerad yrkesutbildning.

Andel som var registrerade studerande inom högskolan var högre bland studerande inom folkhögskolan jämfört med studerande inom Komvux från och med år 2010 vid jämförelse före matchning (Figur 15). För år 2008 och 2009 var förhållandet det omvända mellan grupperna. Samtliga dessa differenser är statistiskt signifikanta.

Matchning på ålder och övriga kontrollvariabler ger en delvis annorlunda bild (Figur 16).¹⁶

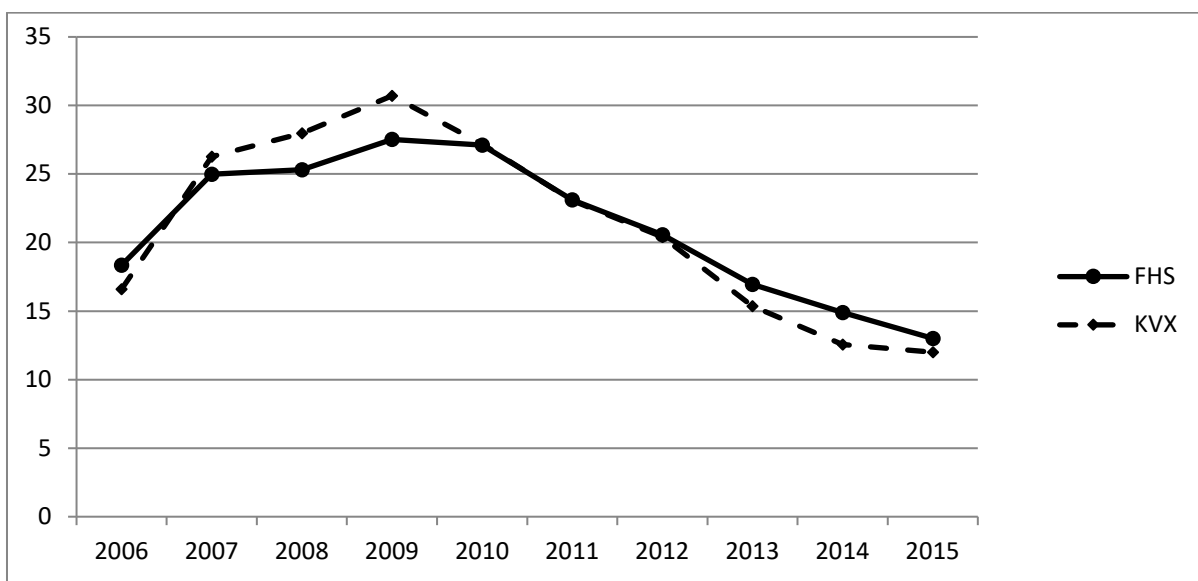
¹⁶ I matchningarna ingår här, förutom de variabler som anges i Tabell 2, även variabler som anger övergångsfrekvenser efter avslutat gymnasium till högskoleutbildning beräknat över samtliga som gick ut gymnasiet i hemkommunen år 2004.

Figur 15 Procentuell andel deltagare i eftergymnasial utbildning 2003-2015, omatchade urval FHS och KVVX.

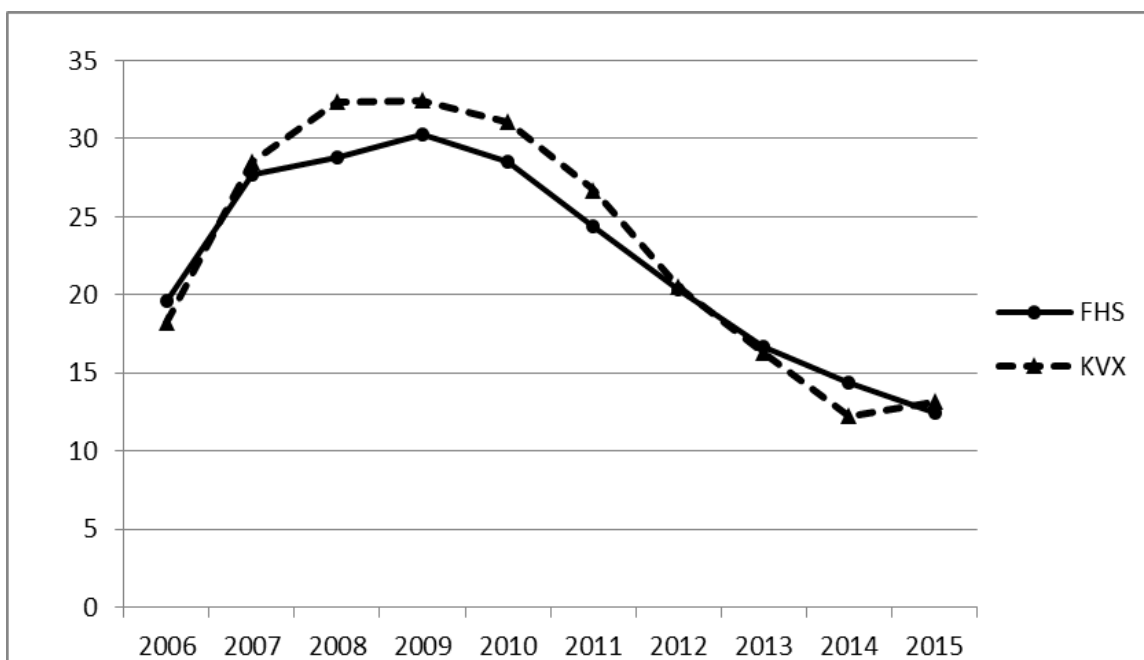
Deltagande i studier på högskolenivå var högre bland studerande inom Komvux jämfört med studerande i folkhögskolan åren 2008 och 2009 i likhet med det omatchade urvalet, men därefter ligger nivåerna på studiedeltagande vid postgymnasial utbildning på nära identiska nivåer med undantag för 2014 (statistiskt signifikant högre andel bland studerande inom FHS).

Figur 16 Procentuell andel i eftergymnasial utbildning 2003-2015, matchade urval.

För kvinnorna i matchade urval är mönstret tämligen likartat, med en högre andel i postgymnasiala studier bland studerande i Komvux i början av uppföljningsperioden (Figur 17). Andelen i eftergymnasial utbildning var högre för studerande inom KVVX jämfört med FHS under år 2008 till och med år 2011 (statistiskt signifikanta skillnader). Därefter är inte skillnaderna mellan grupperna statistiskt signifikanta med undantag för 2014 då studerande inom folkhögskolan hade högre andel som deltog i postgymnasial utbildning.

Figur 17 Procentuell andel i eftergymnasial utbildning 2003-2015, kvinnor, matchade urval FHS och KVVX.

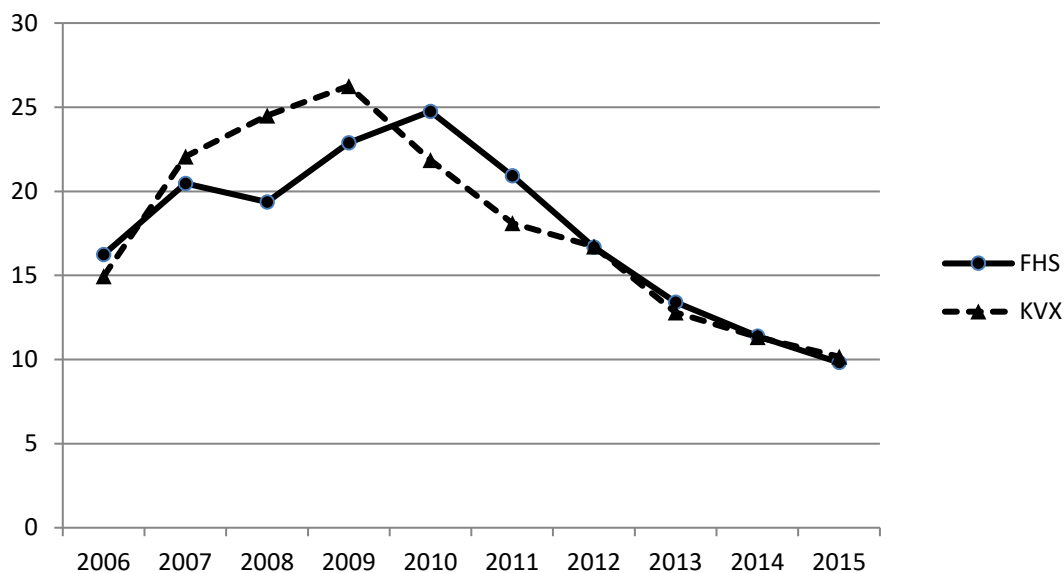
Andel som deltog i postgymnasiala studier i matchade urval var för båda grupperna av studerande lägre bland män (Figur 18) jämfört med kvinnor (Figur 17). Bland män var andelen i eftergymnasial utbildning generellt sett högre för KVVX jämfört med FHS från 2007 till och med 2009. Den skattade skillnaden är statistiskt signifikant under dessa år och var år 2008 i storleksordningen 5 procentenheter. Men år 2010 och 2011 var situationen den omvända med högre studiedeltagande för FHS jämfört med KVVX, därefter indikerar resultaten inte några statistiskt signifikanta skillnader för samtliga år 2012-2015.

Sammantaget antyder resultaten relativt sett högre övergångsfrekvens till eftergymnasiala studier bland studerande inom Komvux under den första delen av uppföljningsperioden,

därefter inga statistiskt signifikanta skillnader mellan grupperna eller något högre övergångsfrekvens bland eleverna i FHS.

Figur 18 Procentuell andel i eftergymnasial utbildning 2003-2015, män, matchade urval FHS och KVV.

Som tidigare nämnts gäller resultaten som redovisas grafiskt i detta avsnitt för urval med minst sex månaders kurslängd. För det större urvalet där samtliga studerande i FHS (allmän kurs, gymnasial nivå och KVV (gymnasial nivå) som var nybörjare 2005 inkluderas oavsett kurslängd blir resultaten något annorlunda. Andel som var registrerade studerande inom eftergymnasial utbildning var för detta urval statistiskt signifikant högre bland studerande inom folkhögskolan jämfört med studerande inom Komvux vid jämförelse före matchning. Vid matchning var resultaten delvis omvända, deltagande i postgymnasiala studier var högre för KVV jämfört med FHS åren 2006 till 2010. Därefter fram till 2015 indikerar skattningarna inga statistiskt signifikanta skillnader mellan grupperna.

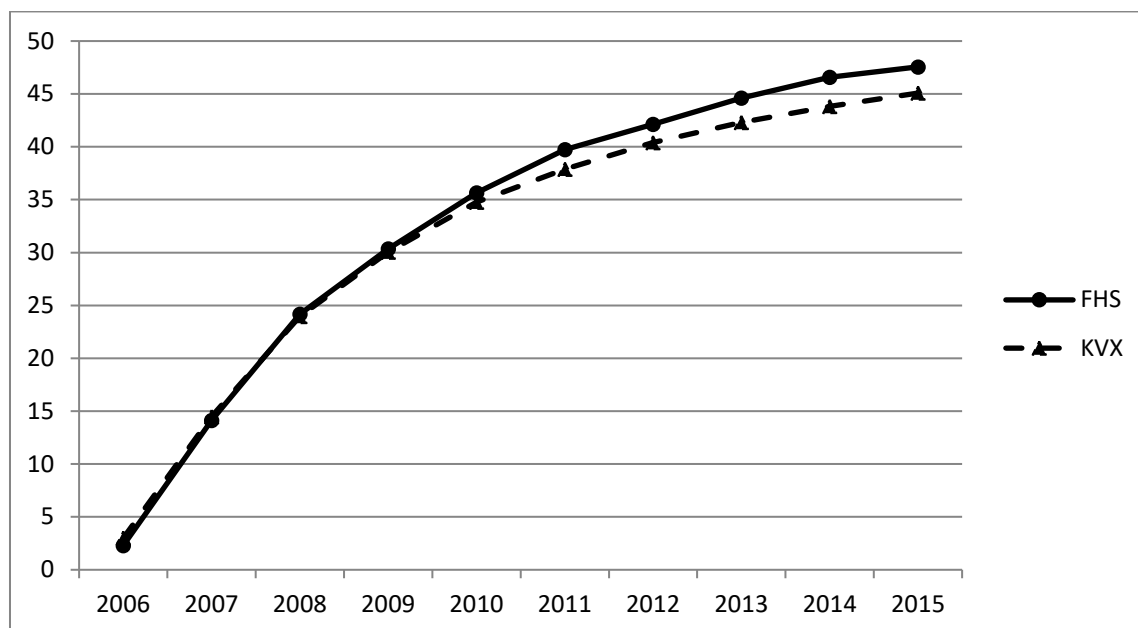
För kvinnorna i matchade urval oavsett kurslängd var resultaten likartade med resultaten i Figur 17. För män i matchade urval oavsett kurslängd indikeras högre övergångsfrekvens till postgymnasial utbildning bland deltagare i kommunal vuxenutbildning jämfört med studerande inom folkhögskolan under de första åren av uppföljningsperioden. Därefter i stort sett inga skillnader mellan KVV och FHS.

Eftergymnasial examen

I detta avsnitt studeras sammanlagda (ackumulerade) andelar av undersökningsgrupp och jämförelsegrupp och som uppnått postgymnasial examen mellan år 2005 fram till och med vart och ett av åren under perioden 2006-2015. Här avses postgymnasial examen oavsett inriktning och utbildningens längd. I texten anges dock andel som tagit postgymnasial examen från utbildningar om tre år eller längre. I likhet med tidigare i detta avsnitt (5) avser den grafiska presentationen av resultat elever som påbörjade studier inom FHS eller K VX höstterminen 2005 och som studerade minst sex månader. Resultat för urval oavsett kurslängd kommenteras i slutet av detta delavsnitt.

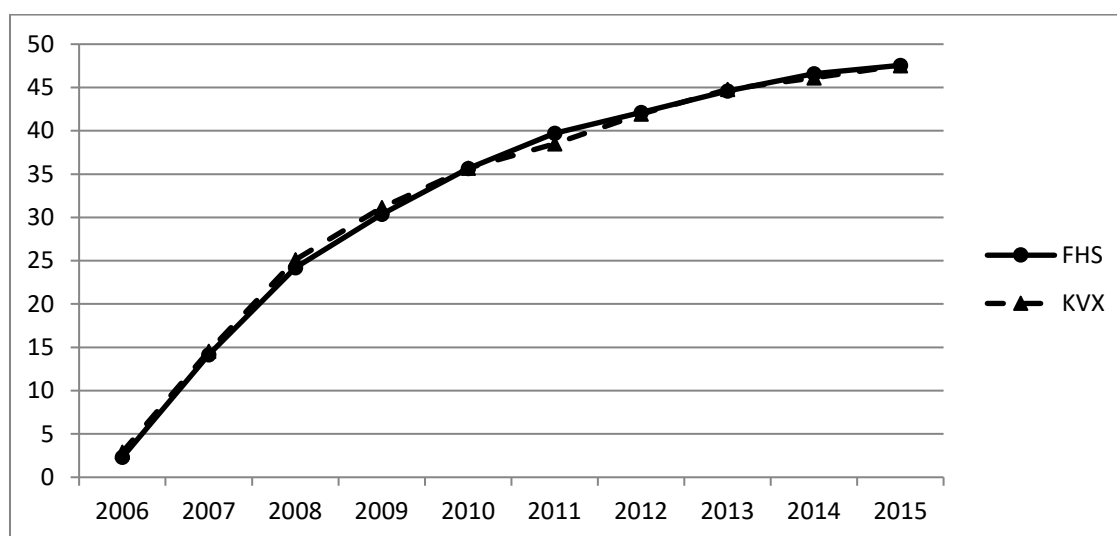
Andelen som uppgraderade sin högsta utbildningsnivå från gymnasial eller lägre utbildning år 2004 till någon form av eftergymnasial utbildning ökade relativt snabbt för båda grupperna under den första delen av uppföljningsperioden (Figur 19). För det omatchade urvalet indikeras en högre andel examinerade för FHS jämfört med K VX. Skillnaden är dock statistiskt signifikant enbart för de två sista åren av uppföljningsperioden, år 2014 och 2015. I detta urval hade 47,6 procent av studerande på allmän kurs inom folkhögskolan uppnått postgymnasial examen. Motsvarande andel av studerande inom Komvux var 45,1 procent. Bland dem som tagit postgymnasial examen 2015 var det en större andel som examinerats från längre utbildningar (tre år eller längre), 60 procent för FHS och 61 procent bland deltagare i K VX. Skillnaden mellan grupperna var i detta avseende inte statistiskt signifikant.

Figur 19 Procentuell andel som tagit högskoleexamen 2006-2015, omatchade urval FHS och KVV.

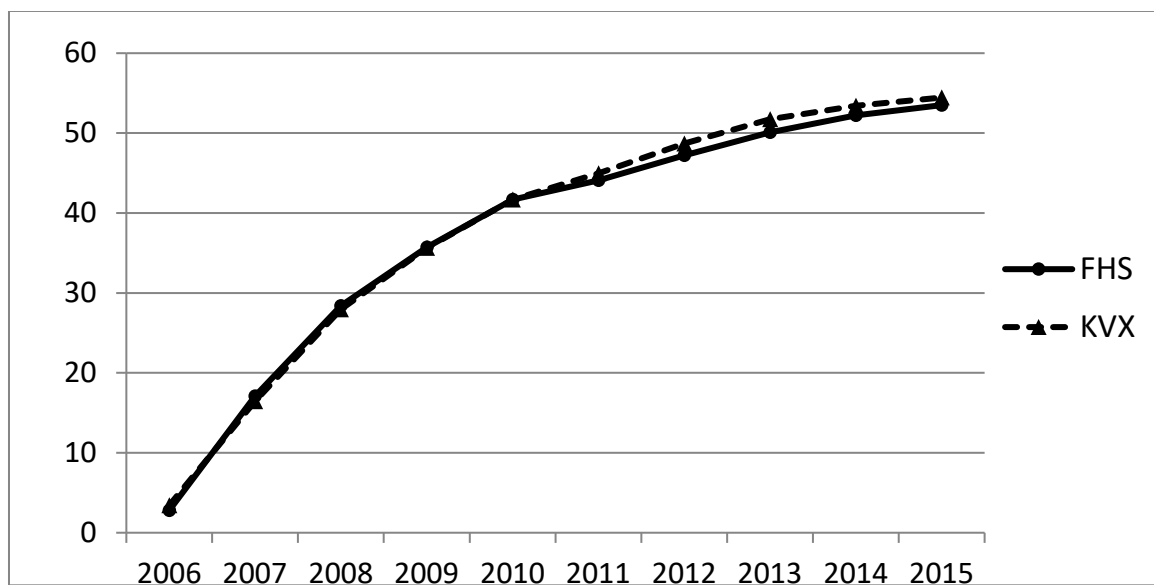
När hänsyn tas till skillnader mellan grupperna i skolbetyg och andra bakgrundskaraktäristika genom matchning finns det ingen statistiskt signifikant skillnad mellan grupperna när det gäller uppnådd postgymnasial examen (Figur 20). Skillnaderna i skattade andelar är små och inte statistiskt signifikanta.

Figur 20 Procentuell andel som tagit högskoleexamen 2006-2015, matchade urval FHS och KVV.

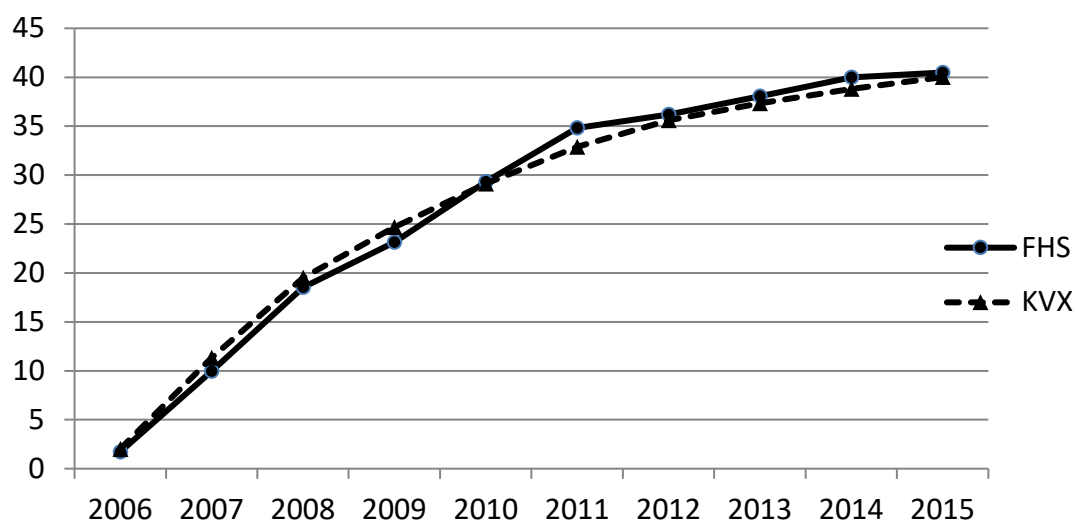
Resultaten för matchade urval uppdelade efter kön visar inte heller på några statistiskt signifikanta skillnader för något av åren under uppföljningsperioden. (Figur 21 och Figur 22). Bland kvinnorna var det 53,5 procent för FHS och 54,5 procent för K VX som uppnått postgymnasial examen år 2015. Den övervägande delen av dessa, cirka 65 procent i båda grupperna, hade då uppnått postgymnasial examen från längre utbildningar (tre år eller längre).

Figur 21 Procentuell andel som tagit högskoleexamen 2006-2015, kvinnor, matchade urval FHS och K VX.

Figur 22 visar att andelarna som tagit postgymnasial examen var väsentlig lägre bland männen jämfört med kvinnorna (Figur 21). För samtliga år gäller att skattningsresultaten inte indikerar statistiskt signifikanta skillnader mellan FHS och K VX. Bland männen som uppnått postgymnasial examen år 2015 var andelarna med examen från längre postgymnasial utbildning lägre jämfört med kvinnorna där andelarna för båda grupperna av studerande var 65 procent. Andelen män med examen från längre postgymnasial utbildning år 2015 var i undersökningsgruppen (FHS) 48,7 procent, dvs markant lägre andel jämfört med kvinnorna. Detta förhållande gäller dock även för studerande inom K VX där 54,7 procent av männen som tagit postgymnasial examen år 2015 hade examen från en treårig eller längre postgymnasial utbildning.

Figur 22 Procentuell andel som tagit högskoleexamen 2006-2015, män, matchade urval FHS och K VX.

Sammanfattningsvis tyder inte resultaten på några skillnader mellan FHS och K VX när det gäller andelar som uppnår postgymnasial examen. Inte heller när det gäller andelar som tagit examen från längre utbildningar, med undantag för män där andelen som tagit examen från kortare postgymnasial utbildning (kortare än tre år) var högre för deltagare i FHS jämfört med K VX. Andelarna som tagit postgymnasial examen från längre utbildningar var högre bland kvinnorna jämfört med mänen.

För urvalet som inte avgränsats med avseende på kurslängd är de skattade andelarna med postgymnasial examen högre för K VX jämfört med FHS i de matchade urvalen. En spekulation är att detta möjligtvis skulle kunna bero på att i gruppen K VX ingick det relativt sett fler studerande med mindre kompletteringsbehov för att uppnå behörighet till högskolestudier. Det skulle i så fall vara konsistent med att övergångsfrekvensen till högre studier var högre för K VX under den första delen av uppföljningsperioden. Ett förhållande som var speciellt markant för urvalet som inkluderar korta kurslängder. Test med alternativa kurslängder som urvalskriterium indikerar att det är kurslängder om mindre än tre månader som ger denna skillnad mellan urval med kurslängder om minst sex månader jämfört med resultat för urval oavsett kurslängd.

5.6 Känslighetsanalyser

Genomsnittlig ålder är betydligt lägre bland studerande inom folkhögskolan (Tabell 2). Kan skillnader i ålderssammansättning mellan de två grupperna av studerande driva resultaten? Visserligen finns ingen statistiskt signifikant skillnad i medelvärde för ålder mellan matchade sampel FHS och K VX (grupperna balanserar med avseende på ålder), men åldersfördelningen kan fortfarande skilja mellan grupperna och påverka resultaten. Tabell 3 och tabell 4 visar resultat av matchning utförd över åldersstratifierade urval där utfallsvariabeln är arbetsinkomst 2015.

Det finns inget i dessa resultat som tyder på att skillnader i ålderssammansättning kan förklara de lägre arbetsinkomsterna år 2015 för de som studerade inom folkhögskolan jämfört med studerande inom Komvux. Skattningar för vart och ett av åren 2006-2015 för åldersgruppen yngre än 25 år ger samma budskap.¹⁷ Tabell 3 visar resultat efter åldersgrupp för studerande med kurslängder om minst sex månader. Resultaten indikerar skillnader i arbetsinkomster till fördel för studerande inom Komvux. Skillnaderna är statistiskt signifikanta på femprocentsnivån eller bättre med undantag för åldersgruppen 25-39 år där den skattade inkomstskillnaden är mindre och den är skattad med lägre precision (relativt stort standardfel). För de två äldre åldersgrupperna haltar jämförelsen något eftersom uppgifter om betyg från årskurs nio saknas och därför ingår inte denna variabel i skattning av propensity score. Detta kan ge missvisande resultat.

Tabell 3 Skattade arbetsinkomster (medelvärde) och inkomstskillnad år 2015 (SEK), matchade urval, studerande med sammanlagd kurslängd om minst sex månader.

Ålder 2005	Inkomst 2015 FHS	Inkomst 2015 K VX	Differens	Standardfel	Observationer FHS/K VX
19-24	171 872	217 344	-34 605	5 493	1 567 / 9 314
25-39	187 387	202 803	-14 945	13,211	176 / 4 325
40-64	147 950	196 245	-48 295	18 614	87 / 2 106

Tabell 4 ger motsvarande resultat där även studerande med kurslängder kortare än sex månader ingår. I stora drag ger resultaten samma budskap som resultaten i Tabell3. Skillnader

¹⁷ Ej redovisade här.

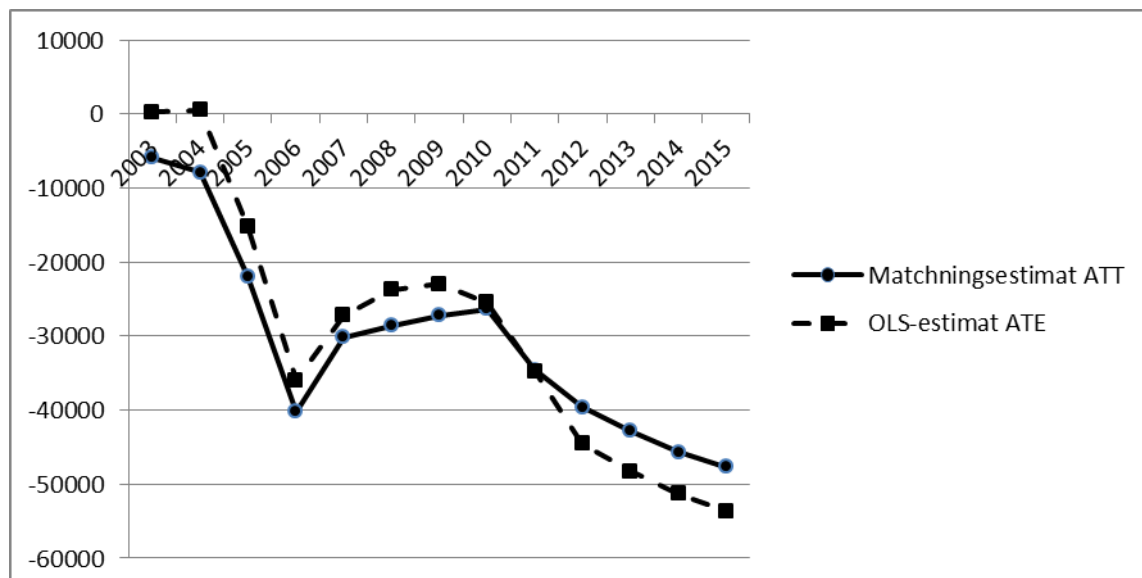
i ålderssammansättning kan inte förklara de högre arbetsinkomsterna efter utbildning bland studerande inom K VX jämfört med studerande inom FHS.

Tabell 4 Skattade arbetsinkomster (medelvärde) och inkomstskillnad år 2015 (SEK), matchade urval, samtliga oavsett kurslängd.

Ålder 2005	Inkomst 2015 FHS	Inkomst 2015 K VX	Differens	Standardfel	Observationer FHS/K VX
19-24	170 872	222 344	-51 472	4 906	2045 / 27552
25-39	178 122	211 860	-33 738	9 651	340 / 17952
40-64	117 903	166 767	-48 863	14 793	140 / 8835

När det gäller skattning av arbetsinkomster tycks valet mellan att använda vanlig regressionsanalys med minstakvatdratmetoden (OLS) och matchning på propensity score (PSM) inte spela någon större roll för slutsatserna i denna studie. Vissa skillnader i estimat föreligger, men mönstret med genomgående högre arbetsinkomster för K VX jämfört med FHS står sig (Figur 23). Skattade inkomstdifferenser är statistiskt signifikanta oavsett metod från och med år 2005. Skillnad i storlek mellan OLS- och matchningsestimat är inte heller uppseendeväckande stora.

Figur 23 Skattade inkomstdifferenser, män och kvinnor med kurslängd om minst sex månader.

Andelen födda i Sverige är större i omatchade urval för FHS jämfört med K VX. Men även detta har ingen nämnvärd betydelse för skattade inkomstskillnader. Exkluderas personer som ej fötts i Sverige visar estimationsresultaten genomgående lägre arbetsinkomster bland FHS

jämfört med K VX. För 2015 är den skattade inkomstdifferensen för studerande födda i Sverige 48 925 kronor (standardfel 4 208) till FHS nackdel.

Resultat för matchade sampel som redovisats i rapporten har skattats med propensity score matching och så kallad ”nearest neighbour” som metod att matcha var och en av individerna i FHS med fyra individer i K VX med närmast jämförbara (skattade) sannolikhet att välja folkhögskoleutbildning som individen i FHS. För utfallen arbetsinkomst, andel sysselsatta och postgymnasial examen har resultaten för det sista uppföljningsåret skattats med en alternativ matchningsmetod (Kernel, Epanechnikov).¹⁸ Resultaten är likartade jämfört med tidigare rapporterade skattningar. För studerande med minst sexmånaders kurslängd är den skattade inkomstskillnaden 32 500 kronor till fördel för K VX år 2015. Motsvarande skattning med ”nearest neighbour” var 30 000 kronor (avrundade tal). När det gäller andel sysselsatta indikerar resultaten från båda skattningsmetoderna cirka fem procentenheter högre sysselsättningsandel år 2015 bland studerande i K VX jämfört med studerande inom FHS. Dessa resultat är statistiskt signifikanta i samtliga fall. När det gäller postgymnasial examen ger de två metoderna samma budskap – ingen skillnad mellan undersöknings- och jämförelsegrupp avseende andel som uppnått postgymnasial examen år 2015.

Utöver dessa analyser har olika uppsättningar av variabler testats för att skatta utfall vid matchning och regressioner. Resultaten av detta ligger generellt sett i linje med det som rapporterats tidigare.

När kriteriet för att betraktas som sysselsatt någon gång under året höjs, från minst 100 kronor i årsinkomst till minst 50 000 kronor, faller andelen sysselsatta något men i likhet med tidigare indikeras högre sysselsättningsnivå efter utbildning för K VX jämfört med FHS.

Vid skattning av inkomster och inkomstskillnader har inkomsten definierats som kontant bruttolön som anställd. Vid alternativa skattningar med inkomster som inkluderar inkomster av näringsverksamhet (sammanräknad förvärvsinkomst) blir resultaten i det närmaste identiska med de resultat som redovisats tidigare i rapporten.

Sammantaget visar resultaten av genomförda känslighetsanalyser att skattningsresultaten i tidigare avsnitt relativt robusta med avseende på alternativa antaganden och metod. Däremot finns det skillnader när det gäller skattningar där urvalet är betingat på minst sex månaders

---

¹⁸ Metoden använder också skattade propensity scores för matchning. Bootstrapping har använts för mer tillförlitliga estimat av standardfel och därmed mer tillförlitliga signifikanstest.

kurslängd jämfört med urval som inkluderar även studerande med kortare studietid. I det senare fallet blir mönstret det samma när det gäller inkomster och andel sysselsatta efter studier, dvs relativt sett högre arbetsinkomster och högre sysselsättningsandelar för KVVX jämfört med FHS. Däremot indikeras något högre andel för KVVX som övergått till högre studier och tagit postgymnasial examen jämfört med FHS när samplen inkluderar även kortare kurslängder (kortare än tre månader).

6 Studerande på folkhögskolans allmänna kurs, gymnasial nivå höstterminerna 2005 och 2016.

I detta avsnitt redovisas deskriptiv statistik över studerande som påbörjade studier på gymnasienivå inom folkhögskolans allmänna kurs och inom Komvux under höstterminen 2005 och höstterminen 2016. Syftet är att ge en översiktlig bild av förändringar av studerandegruppernas sammansättning.

I likhet med tidigare presenteras först i avsnitt 6.1 statistik avseende samtliga studerande på folkhögskolans allmänna kurs på gymnasial nivå (FHS), Här ingår nybörjare och fortsättare från föregående termin. Därefter följer i avsnitt 6.2 motsvarande statistik över enbart nybörjare inom FHS och nybörjare vid gymnasial utbildning inom Komvux.

6.1 Studerande inom allmän kurs

Antalet studerande inom folkhögskolans allmänna kurs på gymnasial nivå höstterminen 2016 var totalt 7 898, varav 3 445 påbörjade¹⁹ studier inom FHS denna termin medan övriga var studerande inom FHS även under vårterminen 2016.

Tabell 5 visar deskriptiv statistik över studerande höstterminen 2005 och höstterminen 2016 uppdelat efter kön. Genomsnittlig ålder var nära fyra år lägre bland kvinnorna 2016 jämfört med 2005. Genomsnittsåldern var relativt sett hög bland kvinnliga studerande 2005 jämfört med motsvarande genomsnitt för män. För männen är genomsnittsåldern likartad 2005 jämfört med 2016.

Den kanske mest markanta förändringen i studerandegruppernas sammansättning gäller andelen som var född i Sverige som föll kraftigt mellan 2005 och 2016. Andelen minskade något mera bland männen jämfört med kvinnorna.

En större förändring gäller också andelen förtidspensionerade som ökat relativt sett mycket för både män och kvinnor till närmare 13 procent höstterminen 2016.

Genomsnittliga meritvärden från grundskolans årskurs nio var något lägre 2016 jämfört med 2005 bland kvinnorna. Förmodligen är denna minskning underskattad eftersom andelen födda

---

¹⁹ Begreppen ”påbörjade” och ”nybörjare” avser studerande som studerade höstterminen men inte vårterminen samma år inom FHS eller inom KVV. Individer som studerade inom respektive utbildningsform längre tillbaka i tiden klassificeras här som nybörjare. Denna grupp är relativt liten och rudimentära analyser indikerar inga större skillnader i skattningsresultat ifall dessa personer (observationer) exkluderas eller ej.

utanför Sverige ökat och bortfallet för denna variabel är därför större år 2016. På samma sätt finns det skäl att anta en liknande effekt för män där tabell 5 indikerar nära oförändrat genomsnittligt meritvärde. Bland studerande där information finns (3 012 individer höstterminen 2005) var det genomsnittliga meritvärdet 160 bland studerande som inte var födda i Sverige (566 individer) medan genomsnittligt meritvärde för studerande födda i Sverige var 179.

Andelen med ersättningar i samband med arbetslöshet eller arbetsmarknadspolitiska åtgärder var markant högre bland kvinnor 2016 jämfört med 2005.

Andelarna med gymnasieutbildning föll något mellan 2005 och 2016. För män sker en större minskning avseende andelen med längre gymnasieutbildning.

Bland kvinnorna inom FHS ht 2005 hade 10,54 procent postgymnasial utbildning år 2004. Av dessa var det 57 procent som hade postgymnasial mindre än 3 år och endast tre personer hade forskarutbildning. Motsvarande siffror för män med postgymnasial utbildning var 69 procent som utbildningslängd mindre än tre år och ingen hade forskarutbildning. Bland studerande höstterminen 2016 var andelen med postgymnasial utbildning mer än halverad bland kvinnorna jämfört med motsvarande andel 2005. För män sker ingen större förändring mellan de två tidpunkterna.

Andelen folkbokförda i Stockholms län eller i de tre storstadslänen ökade både för kvinnor och män. Ökningen var relativt kraftig när det gäller folkbokförda i de tre storstadslänen, speciellt bland män där andelen steg till drygt 54 procent år 2016.

Sammanfattningsvis ger tabell 5 en bild av att den mest betydande förändringen av sammansättningen av de studerande avser den ökande andelen födda utomlands och förändringen av den könsmässiga fördelningen. Bland kvinnorna är också minskningen i meritvärde av skolbetygen från årskurs nio relativt stor. Som nämnts ovan är det ett relativt stort bortfall av uppgifter om meritvärde och att det finns skäl att misstänka att meritvärdena för år 2016 i tabell 5 skulle vara lägre vid ett mindre bortfall för denna variabel.

Tabell 5 Medelvärden och standardavvikelser (inom parentes), studerande på folkhögskolans allmänna kurs, gymnasial nivå, höstterminen 2005 och höstterminen 2016.

Variabel	Kvinnor 2005	Kvinnor 2016	Män 2005	Män 2016
Ålder	28,85 (15,44)	24,41 (7,10)	25,94 (11,93)	26,81 (10,31)
Gymnasieutbildning %	39,27	37,26	41,53	35,40
- därav < 3 år % (enheter)	14,45	14,18	12,16	14,66
- därav ≥ 3 år % (enheter)	24,73	23,08	29,38	20,74
Postgymnasial utbildning %	10,54	3,71	6,40	7,28
Född i Sverige	80,58	67,83	81,82	62,56
Modern gymnasial utbildning %	50,44	51,25	48,11	51,16
Modern postgymnasial utbildning%	28,34	32,28	33,91	26,83
Arbetsinkomst >0 %	62,14	51,92	56,09	52,91
Arbetsinkomst (SEK)	37 170	40 360	33 873	40 212
Arbetslös eller i arbetsmarknads- politiska åtgärder %	16,27	29,36	20,61	20,59
Funktionsnedsättning %	4,01	4,26	6,27	4,40
Förtidspension %	7,26	12,83	9,95	12,73
Meritvärde Åk9betyg	173,79 (78,98)	146,82 (66,34)	154,67 (67,15)	153,46 (73,48)
Kurslängd ht (dagar)	81,16 (16,39)	85,26 (8,71)	83,27 (13,33)	85,09 (10,88)
Folkbokförd i Stockholms län %	16,13	18,94	17,31	20,10
Folkbokförd i Stockholm, Göteborg eller Malmö %	38,51	49,57	36,91	54,37
Antal observationer**	3 210	3 833	1,849	4065

* Standardavvikelser ges inom parentes för kontinuerliga variabler. Övriga variabler är indikatorvariabler (kodade=1 om attributet föreligger, annars=0). Antal observationer varierar något mellan variabler beroende på ofullständig information i tillgängliga data.

** Antalet observationer av arbetsinkomst 2004 är 5015. För variablerna som indikerar utbildning 2004 är totala antalet observationer 4,771. Motsvarande avseende moderns utbildning är 4011 och för MeritvärdeÅk9betyg 3012 observationer. Bortfall ungefärligen proportionellt jämt fördelat mellan män och kvinnor.

Antalet studerande inom Komvux på gymnasial nivå höstterminen 2016 var totalt 147 827 varav 124 253 påbörjade studier inom KVVX denna termin och 23 574 studerade inom KVVX även vårterminen 2016.²⁰

Av nybörjarna i FHS 2016 var det 362 personer som även var registrerade som studerande inom KVVX höstterminen 2016. I enlighet med tidigare exkluderas dessa individer från urvalet som beskrivs i det följande.

6.2 Nybörjare vid folkhögskolans allmänna kurs och vid Komvux

Tabell 6 ger beskrivande statistik över studerande som *påbörjade* gymnasiala studier inom folkhögskolans allmänna kurs alternativt inom Komvux. Urvalen FHS05 och KVVX05 i tabellen motsvarar urval med urvalskriterier som använts för medelvärden in Tabell 2 i avsnitt 5.

Även här är de mest iögonfallande förändringarna mellan 2005 och 2016 klart lägre andelar som var födda i Sverige och lägre andel kvinnor. Andelar som varit arbetslösa eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder ökade också kraftigt mellan 2005 och 2016 och andelar som erhållit förtidspension var också högre 2016 i båda grupperna av studerande.

Meritvärden från årskurs nio och andel sysselsatta innan utbildning var lägre för båda grupperna år 2016. Tabell 5 indikerar också i likhet med tidigare för nybörjare relativt sett större andelar korta kurser inom Komvux även om skillnaden jämfört med FHS minskat något.

Sammantaget verkar förändringarna i elevsammansättning erbjuda annorlunda förutsättningar och kanske svårare utmaningar för lärare och elever 2016 jämfört med 2005.

---

²⁰ Enligt Skolverkets statistik var det totalt drygt 180 000 som läste på gymnasial nivå inom Komvux år 2106. Här avses motsvarande enbart för deltagare höstterminen 2016 vilket ger ett lägre antal elever.

Tabell 6 Bakgrundskaraktistika innan utbildning, nybörjare höstterminerna 2005 och 2016, medelvärden och standardavvikelser (inom parantes).

Variabel	FHS05	FHS16	KVX05	KVX16
Ålder	25,6 (12,02)	24,47 (8,01)	31,36 (11,80)	30,35 (9,44)
Kvinnor %	63,05	48,82	64,81	37,47
Gymnasial utbildning %	40,21	37,65	54,64	52,01
- därav < 3 år % (enheter)	11,21	12,15	21,52	17,09
- därav ≥ 3 år % (enheter)	29,01	25,50	33,12	34,93
Postgymnasialutbildning %	8,86	5,48	16,08	24,36
Född i Sverige, %	84,84	56,24	70,65	38,80
Sysselsatt %	64,41	60,20	72,71	69,91
Arbetslös eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder %	17,32	27,83	22,97	34,78
Funktionsnedsättning %	6,3	3,05	11,8	2,68
Förtidspension %	8,67	12,53	10,90	14,55
Modern gymnasial utbildning %	50,68	48,51	48,53	53,33
Modern postgymnasial utbildning %	31,88	32,24	23,03	26,08
Föräldrars förvärvsinkomst (SEK)	355 000	469, 062	298 000	431 331
Meritvärde Åk9betyg	174,02 (71,22)	161,18 (68,84)	193,43 (75,73)	175,88 (66,64) 193,4 48,53
Kurslängd >1 månader %	96,6	98,93	56,7	72,13
Antal observationer (Max)	3310	3445	82 977	123 953

Standardavvikelser ges inom parentes för kontinuerliga variabler. Övriga variabler är indikatorvariabler (kodade=1 om attributet föreligger, annars=0). Antal observationer varierar något mellan variabler beroende på ofullständig information i tillgängliga data. En ökad andel studerande födda utomlands medför relativt stora bortfall för variablerna som indikerar föräldrars utbildning och meritvärde från årskurs 9.

7 Sammanfattning och diskussion

Denna studie innehåller tre delar. I den första delen presenteras beskrivande statistik över studerande på Allmän kurs inom folkhögskolan på gymnasial nivå höstterminen 2005 och beskriver arbetsmarknadssituation och övergång till högre utbildning under en längre uppföljningsperiod. I den andra delen jämförs studerande på allmän kurs på gymnasial nivå inom folkhögskolan med studerande inom Komvux på gymnasial nivå när det gäller sysselsättning, arbetsinkomster, övergång till högskolestudier och högskoleexamen under uppföljningsperioden fram till 2015. I den avslutande delen jämförs sammansättningen av studerande mellan höstterminerna år 2005 respektive 2016.

Den inledande deskriptiva beskrivningen över studerande vid allmän kurs på gymnasial nivå höstterminen 2005 visar inga uppseendeväckande eller direkt överraskande inslag. Kvinnor var överrepresenterade (63,5 procent) och nära hälften av de studerande kom från de tre storstadslänen. Möjligen är den höga andelen studerande som redan innan hade en två- eller treårig gymnasieutbildning (ca 40 procent) oväntat hög. Treåriga gymnasieutbildningar utgör här en större andel än kortare gymnasieutbildningar. Fördelning över sammanlagda kurslängder visar att den övervägande majoriteten läste mer än sex månader (87 procent) och nära hälften minst ett år.

Andelen sysselsatta efter utbildning fram till 2015 låg runt 70 procent, marginellt högre bland kvinnor jämfört med män. Männen hade dock en relativt sett mer gynnsam inkomstutveckling efter utbildning jämfört med kvinnorna. Andelen som övergick till postgymnasial utbildning och andelen som tagit postgymnasial examen fram till och med 2015 var väsentligt högre bland kvinnorna, nära 40 procent bland kvinnorna och drygt 30 procent bland männen. Kvinnor tog även i högre utsträckning än män examen från längre postgymnasiala utbildningar (tre år eller längre).

I studiens andra del jämförs nybörjare vid folkhögskolans allmänna kurs på gymnasial nivå höstterminen 2005 med studerande som påbörjade studier på motsvarande nivå inom Komvux samma termin. Jämförelsen avser fyra utfall efter utbildning: sysselsättning, arbetsinkomster, övergång till högre studier och andel som tagit postgymnasial examen. Resultaten efter justering för skillnader i ett antal bakgrundsfaktorer tyder på relativt sett svagare utfall när det gäller sysselsättning och arbetsinkomster efter studier bland studerande inom folkhögskoleutbildningen jämfört med studerande inom Komvux.

När det gäller övergång till högskoleutbildning och andelar som tagit eftergymnasial examen under uppföljningsperioden är skillnaden mellan de två grupperna av studerande obetydliga. För studerande med minst sex månaders studietid är skillnaderna när det gäller andel som uppnått högskoleexamen inte statistiskt signifikanta.

Känslighetsanalyser visar att resultaten är överlag robusta med avseende på en rad alternativa antaganden, urvalskriterier och alternativa skattningsmetoder.

Resultaten måste tolkas med försiktighet eftersom analyserna vilar på icke-experimentell ansats. Trots att data ger omfattande information är resultaten behäftade med osäkerhet bland annat på grund av icke-observerade egenskaper hos individerna. Vissa individegenskaper som inte är direkt observerade kan fångas upp av t ex skolbetyg eller arbetsmarknadssituation innan utbildning. Trots detta kan det inte uteslutas att resultaten är systematiskt snedvridna på grund av ofullständig kontroll för relevanta bakgrundsfaktorer. Det kan t. ex vara skillnader mellan undersöknings- och jämförelsegrupp när det gäller individens motivation eller kognitiva förmåga. Givet att individer väljer utbildning efter preferenser och komparativa fördelar som är svåra mäta via tillgängliga data, så bör risken för snedvridna skattningar inte underskattas. Det kontrafaktiska utfallet är inte observerat utan konstruerat under ofullständig information. Eventuell snedvridning (bias) kan självfallet resultera i både över- och underskattning av skillnader mellan de två studerandegrupperna när det gäller arbetsinkomster och andra undersökta utfall efter utbildning.

Det är dock värt att reflektera över resultaten som indikerar relativt sett lägre sysselsättning och arbetsinkomster bland studerande på folkhögskolans allmänna kurs jämfört med studerande inom Komvux. Kan det finnas andra förklaringar än snedvridna skattningar på grund av icke observerade individegenskaper? En tänkbar/spekulativ förklaring bland många skulle kunna vara en större ”inlåsnings-effekt” vid folkhögskoleutbildning. Inkomstbanorna över tid ger ett intryck av att deltagarna i folkhögskoleutbildningen ligger cirka ett år efter när det gäller inkomstutveckling. Det skulle kunna bero på mindre möjligheter för förvärvsarbete vid sidan av studier inom folkhögskolan jämfört med Komvux, alternativt relativt sett längre studietid inom folkhögskoleutbildning för att uppnå samma effekt när det gäller inkomster efter utbildning. Lägre anknytning till arbetsmarknaden under studier eller senare inträde i arbetskraften innebär inte bara direkt inkomstbortfall men också mindre yrkes- eller arbetslivserfarenhet vilket kan ha betydelse för individens arbetsmarknadssituation över en längre period.

Ett rimligt antagande är att utbildningsval delvis styrs av individens komparativa (jämförelsevisa fördelar). Studier av arbetslösa personers val mellan praktisk yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning och mera generell/teoretisk utbildning inom Komvux indikerar att individerna valde mellan dessa utbildningar i enlighet med komparativa fördelar (Stenberg och Westerlund 2015). Även när den faktiskt valda utbildningen gav i genomsnitt sämre arbetsmarknadsutfall jämfört med en möjlig alternativ utbildning, så var det faktiska utbildningsvalet det mest gynnsamma. Detta givet observerade individuella förutsättningar i termer av tidigare utbildning, arbetsmarknadshistoria m m. Forskningen inom utbildningsområdet talar för variation i utbildningsutbudet med hänsyn till den stora variationen i individers förutsättningar (se t ex Stenberg 2016).²¹ Det kan t ex röra sig om variation i utbildningsinnehåll, undervisningsmetoder, utbildningens längd och undervisningsmiljö. Det är möjligt att studerande som valt folkhögskolan också valt utbildning efter komparativa fördelar som inte återspeglas av befintliga data och att utfallet när det gäller inkomster efter utbildning skulle ha blivit sämre om denna person istället valt utbildning inom Komvux. Detta är liktydigt med att de resultat som redovisas här i så fall inte tillräckligt korrigerat för självselektion in till folkhögskoleutbildning.

Utbildningspolitikens mål är inte begränsade till ekonomiska resultat även om produktivitet/inkomster och sysselsättning är viktiga motiv för individers och samhällets investeringar i utbildning. Bland övriga viktiga mål är individers möjlighet till personlig utveckling och självförverkligande exempel på aspekter som är svåra att mäta men relevanta i en helhetsbedömning.

Avslutningsvis bör det påpekas att denna studie inte representerar en samhällsekonomisk bedömning. En sådan kräver bland annat uppgifter om direkta utbildningskostnader (lärare, lokaler m m) för respektive utbildning. Därutöver en uppskattning av individens kostnader som i regel främst består av utebliven arbetsinkomst under utbildning. Vidare behövs en uppskattning av individernas produktivitet som kan uppskattas via observationer av livstidsinkomster med vissa justeringar. Lägre direkta utbildningskostnader, lägre nivåer på utebliven arbetsinkomst under utbildning, högre årliga arbetsinkomster efter utbildning och

---

²¹ Individens val efter komparativa fördelar kan t ex avse utbildningens längd, teoretisk/generell eller praktisk inriktning (se tex diskussionen i Stenberg 2016, Kap4 och 5. Individens komparativa fördelar kan även avse andra aspekter som påverkar utbildningsresultat och arbetsmarknadsutfall. Det kan t ex vara undervisningsformer eller utbildningens förläggning i tid och rum.

senare pensionering från arbetskraften talar generellt sett för högre samhällsekonomisk lönsamhet. Åtminstone vid en så kallad BNP-ansats för samhällsekonomisk beräkning. En bred välfärdsbedömning kräver direkt eller indirekt värdering av andra mål med utbildning som kan berika individen eller som kan utgöra positiva externa effekter för samhället som helhet.

Referenser

- Becker G.S. 1993 Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis with Special Reference to Education, Third Edition, Chicago University Press, Chicago.
- Comay, Y., Melnik, A. & Pollatschek, M. A. 1973. The Option Value of Education and the Optimal Path for Investment in Human Capital. *International Economic Review* 14(2), 421-435.
- Heckman, J., LaLonde, R. & Smith, J. 1999. The Economics and Econometrics of Active Labor Market Programs. In Ashenfelter, O. and Card, D. (eds) *Handbook of Labor Economic*, Volume 3A, Ch. 31.
- Jacobson, L.S., LaLonde, R.J. & Sullivan, D.G. 2005. The Returns to Community College Schooling for Displaced Workers. *Journal of Econometrics*, 271-304.
- Rosenbaum, P. & Rubin, D. (1983). The central role of the propensity score in observational studies for causal effects. *Biometrika* 70(1), 41-55.
- Rutledge, S.A. & Cannata (2016) Identifying and understanding effective high school practices, *The Phi Delta Kappan*, 97:6, 60-64.
- Statskontoret 2016, Folkbildningen – en utvärdering utifrån syftet med statsbidraget, Delrapport 2016:10.
- Stenberg, A. (2011). Using Longitudinal Data to Evaluate Publicly Provided Formal Education for Low-skilled. *Economics of Education Review* 30(6), 1262-1280.
- Stenberg A. & Westerlund O. 2015 The Long-term Earnings Consequences of General vs. Specific Training of the Unemployed. *IZA Journal of European Labor Studies*, 4:2.
- Stenberg, A., de Luna, X. & Westerlund, O. 2014. Does Formal Education for Older Workers Increase Earnings? Evidence Based on Rich Data and Long-Term Follow up, *Labour*, 28:2, 163-189.
- Stenberg A. & Westerlund O. 2016 Flexibility at a Cost – Should Governments Stimulate Tertiary Education for Adults? *The Journal of the Economics of Ageing*, 7, 169-86.
- Stenberg, A. 2016. *Att välja utbildning – betydelse för individ & samhälle. Studievägledning, gymnasieskola, vuxenutbildning*. SNS, Stockholm.
- Willis, R. & Rosen, S. (1979), Education and Self-Selection, *Journal of Political Economy*, 87, issue 5, p. S7-36, <https://EconPapers.repec.org/RePEc:ucp:jpolec:v:87:y:1979:i:5:p:s7-36>.

Appendix

Tabell A1 Variabeldefinitioner²²

Utfallsvariabler	
Sysselsatt	Indikatorvariabel (1,0), =1 om individen under året hade minst 100 kronor i arbetsinkomst.
Arbetsinkomst	Summa <i>kontant bruttolön m.m.</i> under året (SEK löpande priser) enligt kontrolluppgift till Skatteverket från arbetsgivare.
Förvärvsinkomst	Summa kontant bruttolön och Inkomst av aktiv näringsverksamhet under året (SEK, löpande priser).
Eftergymnasiala studier	Indikatorvariabel (1,0), =1 om personen varit registrerad/närvarande i utbildning vid högskola på grund-, avancerad- eller forskarutbildningsnivå samt yrkeshögskoleutbildning/kvalificerad yrkesutbildning.
Eftergymnasial examen	Indikatorvariabel (1,0), =1 om individens högsta registrerade utbildningsnivå är: Eftergymnasial utbildning kortare än 3 år, eftergymnasial utbildning 3 år eller längre, eller forskarutbildning.
Bakgrundsvariabler²³	
Ålder	Individens ålder år 2005.
Kvinna	Indikatorvariabel (1,0), =1 om individen är kvinna.
Gymnasial utbildning	Indikatorvariabel (1,0), =1 om individens högsta utbildning gymnasium två år eller längre.
Eftergymnasialutbildning	Se Eftergymnasial examen ovan.
Modern gymnasial utbildning	Indikatorvariabel (1,0), =1 om individens moders högsta utbildningsnivå är gymnasium två år eller längre.
Modern eftergymnasial utbildning	Indikatorvariabel (1,0), =1 om individens moders högsta utbildningsnivå är högskoleutbildning på grundläggande-, avancerad- eller forskarutbildningsnivå.
Född i Sverige	Indikatorvariabel (1,0), =1 om individen är född i Sverige.
Arbetslös eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder %	Indikatorvariabel (1,0), =1 om individen erhållit ersättning i samband med arbetslöshet eller deltagande i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.
Funktionsnedsättning	Indikatorvariabel (1,0), =1 om personen erhållit ersättning för funktionsnedsättning, aktivitetsersättning ²⁴

²² Alternativa definitioner i robusthetstest etc anges vid förekomst i löpande text.

²³ Observationer 2004 om inget annat anges.

²⁴ Aktivitetsersättning kan erhållas om arbetsförmågan är nedsatt med minst en fjärdedel under minst ett år i alla arbeten på hela arbetsmarknaden. I begreppet alla arbeten på arbetsmarknaden ingår särskilt anpassade

Förtidspension	Indikatorvariabel (1,0), =1 om individen erhållit förtidspension under året.
Regionala attribut	
Sysselsättning på lokal arbetsmarknad, 20-64 år %	Andel förvärvsarbetande på lokal arbetsmarknad 2004 (LA enl. 2003 års indelning, SCB, RAMS). Baserat på kommun där individen var folkbokförd 2004.
Övergång från gymnasium till postgymnasiala studier inom tre år i kommunen %	Andelen avgångna från gymnasieskolan i kommunen ett visst läsår som påbörjat högskolestudier inom tre år därefter. Avser kommun där individen var folkbokförd 2004.

---

arbeten och anställningar med anställningsstöd. Ersättning kan även erhållas om hen behöver förlänga sin skolgång på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom.